ВІСТІ
КОМБАТАНТА

3

Ню Йорк 1963

ВІСТІ КОМБАТАНТА

КВАРТАЛЬНИК

РЕДАКТОРИ:
І. Кедрин-Рудницький
Ю. Тис-Крохмалюк

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
Є. Шипайло, А. Валійський,
Р. Купчинський, В. Будний,
Ю. Лопатинський

ВИДАВЦІ:
Головна Управа Об'єднання
б. Вояків Українців в Америці
Головна Управа Братства
кол. вояків 1 УД УНА

СПІВУЧАСНІ:
Братство Українських Січових Стрільців
Об'єднання к. вояків УПА
Броди-Лев, Інк.
Українська Стрілецька Громада в Канаді

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ

Австрія:
Dr. S. Naklewycz
Wien XX
Dresdnerstr. 124/III/19

Аргентина:
Fraternidad de los ex-comb.
de la 1 UD., Curapaligue 760,
Buenos Aires, **Argentina**

Канада-Схід:
Mr. O. Maslak
15 Kipling Ave. N.
Islington, Ont., Canada

Канада-Захід:
Mr. Lew Rudnyckyj
297 Chelsea Ave.,
Winnipeg 15, Man., **Canada**

Австралія: Fokshan Library & Book Supply, 1 Barwon St.
Glenroy, W. 9, Victoria, Australia

На N. S. W. *в Австралії:*
Mr. C. Mishchuk, 12 Victory St., Belmore N. S. W., Australia.

ЗДА й інші краї: **"VETERANS' NEWS", P. O. Box 1184, Church St. Station New York 8, N. Y., U.S.A.**

VETERANS' NEWS, quarterly, published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1 Ukrainian Division UNA in association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc., Ukrainian War Veterans' Association in Canada.
Insurgent Army, Inc., Brody-Lew Inc., Ukrainian War Veterans' Association in Canada.
Address: P. O. Box 1184, Church Street Station, New York 8, N. Y., U.S.A.

ВІСТІ КОМБАТАНТА Рік 1963 Ню Йорк Ч. 3 (11)

ЗМІСТ

Об'єднання кол. Вояків УПА в США

ЗБІРКИ

Об'єднання колишніх вояків УПА
Станиця в Шикаґо

Збірщик	ліста, ч.	сума
Я. Струтинський	21	$ 7.00
Д-р М. Ріпецький	22	25.00
В. Карпа	23	5.00
Інж. С. Левицький	24	20.00
Інж. І. Турчманович	25	31.00
Ст. Жуківський	29	8.00
Д-р М. Ріпецький	30	65.00
Разом		$161.00

Об'єднання колишніх вояків УПА
Станиця в Дітройті

Збірщик	ліста, ч.	сума
Інж. М. Миколенко	20	$10.00
Юл. Тріцецкий	46	32.00
Мих. Щавник	47	6.00
Іг. Бурий	49	37.00
Ал. Дейнека	51	9.00
Остап Павлюх	34	23.00
Богдан Питель	35	21.00
Ал. Дейнека	36	5.00
Разом		$143.00

Об'єднання колишніх вояків УПА
Станиця в Ню Йорку

Збірщик	ліста, ч.	сума
Ант. Микич	37	$29.00
П. Потічний	44	41.00
В. Возняк	45	24.00
Мих. Поглід	47	2.00
Яр. Гайда	50	23.00
А. Кілко	52	5.00
Яр. Вацяк	55	30.00
М. Озимко	56	13.00
О. Левицький	57	10.00
І. Хома	59	15.00
Разом		$219.00

Станиця у Філядельфії
Об'єднання колишніх вояків УПА

Збірщик	ліста, ч.	сума
Ст. Гула	9	$10.00
В. Гудзик	10	8.00
Б. Дубенко	11	15.00
Разом		$33.00

Об'єднання колишніх вояків УПА
Станиця в Клівленді

Збірщик	ліста, ч.	сума
А. Гереґа	15	$ 36.50
Т. Колосівський	16	14.00
М. Мацина	17	26.00
С. Кіхтан	18	67.00
М. Бохно (з Балтімор)	20	19.00
І. Деревяник (з Лорейн)	20	100.50
Разом		$263.00

Об'єднання колишніх вояків УПА
Станиця в Рочестері

На лісти числа 1, 2, 6 і 7 зложили пожертви по $5: І. Петрик, Р. Шереліс, Г. Ірочко, Г. Кузів, М. Дворскі, М. Кризенівський, А. Качала, І. Мельник, С. Стецура, І. Кучма.

По $4: Р. Луцишин.

По $3: Я. Кужіль, С. Дзінко, В. Ґалуцкі, Я. Фечишин, М. Мартинець, П. Час, М. Жінчин.

По $2: М. Кущак, П. Біжок, І. Сніженко, А. Івасів, В. Паньків, І. Олексик, В. Матійчин, П. Ліщинський, Н. Сулима, С. Приймак, Я. Романів, І. Боднар, П. Донбуш, О. Лобас, В. Остапюк, В. Когут, М. Жук, Д. Глушко, І. Кучма, М. Кущак, П. Твердохліб, С. Фечишин, Тимчишин, Н. Мазурчак, С. Рудий, Д. Хоптяк, А. Притискач, М. Подяк.

По $1: М. Скіц, М. Осадців, Р. Боднар, О. Грабар, І. Лучканич, М. Климочко, П. Білоус, Р. Філип, Н. Славіковський, Р. Павлович, В. Рендзяк, Р. Макогон, І. Лях, А. Фалат. Разом 145 долярів.

Усім шановним Збірщикам і Жертводавцям складає щиру подяку фінансовий відділ Фонду Допомоги Об'єднання кол. Вояків УПА.

VI-ий З'ЇЗД ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ВОЯКІВ УПА ВІДБУДЕТЬСЯ 31.VIII — 1.IX 1963 Р. В РОЧЕСТЕРІ, Н. Й.

ДУМКИ НА ЧАСІ

Іван Кедрин

Військо — підмет політики

Такої ситуації, як нині, не було ще у всесвітній історії, — бодай ніде цього хронікарі не записали: що закордонна політика всіх великодержав світу ведеться в тіні небувалого до цього часу загального зброєння — з остраху, щоб не було війни! Перегони у зброєнні були характеристичні для всіх непевних часів, в яких виразно позначувалось суперництво інтересів і амбіцій. Але сучасні перегони у зброєнні, що йдуть у супроводі щораз нових погроз і нахвалянь знищення один одного, тільки частинно виправдують староримську мудрість „коли хочеш миру — готуйся до війни". Сучасні перегони у зброєнні, арґументовані конечністю не допустити до захитання рівноваги сил, потрібної для збереження миру, змінили вже ролю, яку зброя грала завжди у мирних часах. Вона перестала бути засобом, предметом, знаряддям закордонної політики: вона стала підметом політики, вона кладе на неї глибоку печать. Трагічний парадокс у тому, що чим більше накопичується всенищильної зброї, тим більший страх огортає держави, щоб вона не довела до вибуху війни. Цей страх породжує другий парадокс: наймогутнішій нині державі вільного світу закидується нині публічно, що вона веде політику не тільки співіснування з Совєтським Союзом, але й із Кубою Фіделя Кастра, із страху, щоб не спровокувати війни, — а знаємо — китайські комуністи одверто закинули також Москві, що вона злякалася „американського паперового тигра".

Цей страх, що ним пройнята сучасна закордонна політика великодержав — це глибоко неморальний елемент всієї сучасности. Кажуть, що не існує політики моральної чи неморальної, а тільки мудра або немудра, добра або кепська, доцільна або недоцільна. Головний закид, що його роблять критики закордонної політики не тільки цього, але й попереднього Урядів ЗДА, той, що вона не веде до цілі. Очевидно, речники Уряду та його оборонці обурюються на заміт, що американська закордонна політика — у справі Мадярщини, Берліну, Ляосу, Куби, та ще за Трумана у справі Кореї, з її „недоторкальною"

річкою Ялу — пройняті страхом, щоб не було великої війни. Вони кажуть: це не страх, а обережність, це — чули ми — диктат здорового розуму, щоб не розпутувати стихії, яка довела б невідхильно до завдання найглибших ран цілому людству на довгі ґенерації та до знищення людської цивілізації. Тому — кажуть оборонці цієї політики — державний розум каже виминати такі всі драстичні дії, які можуть спровокувати вибух атомової війни. Відповідь на це: така ультраобережність небезпеки війни не зліквідує, бо та небезпека існуватиме, поки існує завітня ціль Москви й Пейпінґу, взаємних суперників, але нерозривних союзників у змаганні до однієї цілі — завоювання світу. Ультра-обережність не відстрашує комуністичного імперіялізму, а додає йому відваги, бо вона є інтерпретована, як вияв слабости. Москва й Пейпінґ знають, що Америка не є „паперовим тигром", а таким, як його правильно назвав Хрущов „паперовим тигром із атомовими зубами". І тому, після жовтневого показу американської збройної сили на Карібському морі, Москва й Пейпінґ вистерігаються таких явних провокацій, як будування ракетних викидень на Кубі. Але ні на мить не припиняють свого походу до наміченої цілі угроблення вільного світу. Цей похід триває — на Кубі, в Латинській Америці, в Південній Азії, а коли ЗДА й вживають протидій, то світ назверх бачить впертий і відважний наступ по одному боці й нерішучу та половинчасту оборону по другому. І тому комуністична пропаґанда атракційна для баламучених мас, і тому вона має успіхи — дивись останні вибори в Італії, перспективи переходу керми влади в Британії в руки лівого крила Партії Праці, заповідання „соціялізму а-ля Кастро" в Альжирі . . .

Безумовно: американська закордонна політика не є політикою угодівською в тому розумінні, що вона не проголошує гасла „миру за всяку ціну". Але вона хитка, нерішуча, наставлена на вичікування невідомо яких коньюнктурних змін у некористь комунізму, вона ворожа всяким діям, які одверто дратували б Москву й Пейпінґ. Ото ж вона ні трішки не підтримує визвольних рухів підсовєтських народів, не підносить свого голосу в обороні Тибету, не дозволяє китайському вільному урядові розпалити партизанську війну на китайському континенті. Насправді, за політичною практикою ЗДА визнають доконаний факт завоювання комуністами цілої Східньої і Середньої Европи по Шпре і Дунай, поділ Берліну, анексію Тибету, і тільки борються ще за „збереження обличчя" в Південному В'єтнамі, Ляосі й Сіямі. Треба признати рацію критикам такої теперішньої американської закордонної політики, що та політика не є на далеку мету, як твердить Уряд, а на коротку, бо насправді це „політика здержування" від випадку до випадку, що настає внаслідку комуністичного наступу.

Ключ міжнародної ситуації перебуває не в руках західнього мілітарно й економічно сильнішого світу, а комуністичного, з куди нижчим мілітарним потенціялом та з поруйнованою економікою.

Ясно, що такий стан не може тривати ані вічно, ані довго. Тактика Хрущова завоювання світу мирним співіснуванням, в якому можна б ковтати його малими куснями, тактика „різання тонких шматків салямі", також не може тривати довго. Вона надто яскрава і не втримається також тому, що не задовольняє самих комуністів, нетерпеливіших та щиріших у своєму імперіялізмі за Хрущова. Цей стан не триватиме надто довго ще й тому, бо не було до цього часу прецеденту у світовій історії, щоб накопичування зброї ішло „до безконечности", „ад інфінітум", а для міжнародного роззброєння немає ні одної реально-політичної передумови. У цій ситуації мусить прийти до того, що військо і зброя перестануть бути тільки страшаком, для відстрашування ворога від явної аґресії. Існування таких могутніх збройних сил, як їх має нині Америка, і разом з тим ведення ультра-обережної пацифістичної політики — це така ненормальна ситуація, яка теж не триватиме вічно.

У старих імперіях, як німецька чи російська, бували двірські партії „воєнні" і „мирові". У новітніх демократичних державах імперіялізм і мілітаризм виключені, бо ті держави не прагнуть чужих територій, а сучасні збройні сили є підпорядковані цивільним державним проводам. Але із зростом цієї мілітарної могутности мусить зростати почуття самопевности цивільних людей, що стоять у державної керми. Річ не в тому, щоб прагнути атомової війни, щоб її провокувати, щоб легковажити її нищильні наслідки. Річ у тому, щоб зглибити психіку російських большевиків, які не були б вели атомової війни за Мадярщину, ані за Берлінський мур, ані за Кубу — коли б Америка була виявила в тих історичних моментах більше відваги і більше рішучости. 50-більйоновий військовий бюджет ЗДА, плян атомового узброєння НАТО, конфлікт з минулим урядом Канади за атомові стрільна для її ракет — це докази, що й ця нерішуча закордонна політика ЗДА свідома конечности могутньої збройної підбудови. Недобре, що нинішній Президент, непересічна індивідуальність, забув пересторогу старого Бісмарка: „Hundert Professoren und das Vaterland ist verloren" — сто професорів і пропала батьківщина — та переніс частину Гарвардського університету до Вашинґтону. Але погляньте на обличчя керівників Пентаґону: це не є теоретики, автори гіпотетичних концепцій, проблематики, експериментатори на долях країн і народів. Їхній дух діла, рішучости, послідовности і переконання, що тільки сила є арґументом для комуністичних вух — цей дух мусить колись запанувати в усій державній верхівці Америки. Збройна сила країни повинна бути

НАЙНОВІША ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

1943 — 1963

28 квітня 1943

28-го квітня 1943 року — дата офіційного проголошення створення СС-Стрілецької Дивізії „Галичина", перейменованої пізніше на 1-шу Українську Дивізію Української Національної Армії. Яке велике було бажання української молоді дістати зброю в руки і створити, вперше після Визвольних Змагань 1-ої Світової Війни, реґулярну, вишколену й модерно озброєну військову одиницю — хай послужать ці факти з документів кол. Військової Управи: Загальне число зголошених добровольців

до дня 11 травня 1943 — 23,099
до " 15 травня 1943 — 54,879
до " 19 травня 1943 — 60,269
до " 25 травня 1943 — 67,210
до " 29 травня 1943 — 73,159
до " 2 червня 1943 — 81,999

З цього останнього числа зголошених в т. зв. Дистрикті Львів було 63,000, в т. зв. Дистрикті Краків 18,999. Пізніші офіційні дані нам не відомі, та фактом є, що впродовж тільки чотирьох тижнів зголосилося кругло 82 тисячі, з яких можна було створити не одну, а три добірні дивізії. А голосилися всі: старші, учасники Визвольних Змагань, й молодші, які знали про те тільки з оповідань чи книжок, батьки й сини, з міст і сіл, від Волині до Карпат, від Поділля до Холмщини.

Ті, що голосилися, знали, що будуть носити чужу уніформу, вони погодилися на штучну назву „Стрілецької Дивізії Галичина", вони

підметом закордонної політики, щоб промовляти до большевиків „з позиції сили" — сильною мовою і сильними ділами, у свідомості, що ця збройна сила може кожне рішення Уряду підтримати й перевести в діло. Коли прийде така зміна, то з того моменту почнеться відступ завойовницького комунізму й тоді і всі поярмлені комуністами народи дістануть більшої відваги в боротьбі за своє визволення.

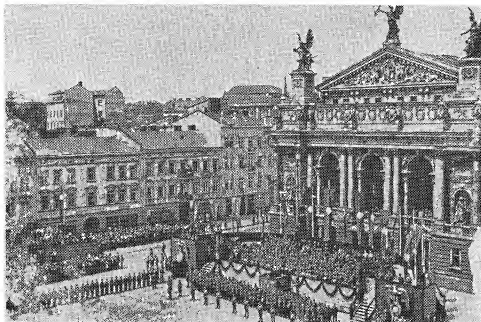
бачили, що німецькі частини на Сході у відступі і не відомо, хто буде і чи будуть переможці у цій кривавій боротьбі, вони були свідомі, що вибирають твердий і непевний шлях — та не вважаючи на все, вони взяли на себе той риск тільки тому, щоб захопити зброю в руки і бути готовими на службу народові, якщо б прийшов слушний момент.

Любов рідного краю і бажання послужити йому і Великій Ідеї — виборення Вільної, Самостійної, Соборної, від нікого незалежної Української Держави — це були ті рішальні моменти. Так, як співали вони пізніше в рядах Дивізії:

Чужинге, йди скажи Вкраїні,
Що ми готові на приказ!
Що ми збудуєм на руїні
Нові твердині і святині
І в бій підемо кожний раз!

18 липня 1943

18-го липня 1943 року Львів, столиця західньої вітки України, був свідком, як маяли жовто-блакитні прапори, лунала маршова пісня і тисячі добровольців прощали свою батьківщину, своїх рідних і цивільне життя і вступали на новий шлях вояка.

Велика Відправа добровольців 1 Дивізії „Галичина" під Оперним театром у Львові, 18 липня 1943 року.

Вони йшли „з піснею на устах", з бажанням у серці служити й боронити рідний край. Вони не знали тоді, що цей день — це початок довгої мандрівки, яка поведе їх по вишкільних таборах Німеччини, поверне на коротко на рідні землі у бій під Броди, де тисячі залишаться назавжди, стримуючи навалу ворога, і далі на Словаччину, Югославію, Австрію з новими боями й новими втратами — аж до полонів в шатрах Ріміні й бараках Авербаху, а звідтіля розкине по цілому світі, далеко поза межі України.

В журналі „Ми йдемо в бій", виданому вліті 1943 року й присвяченому життю Дивізії, читаємо про цю подію:

„Вже на два дні перед неділею — 18 липня — Львів гомонів. З усіх сторін краю прибували до Львова добровольці СС-Стрілецької Дивізії „Галичина", що 18 і 19 липня мали виїхати на військовий вишкіл. Приїхали теж їх рідня, приятелі, знайомі, щоб їх попрощати. В місті йшли приготування до цієї Великої Відправи, до цього свята прощання добровольців.

У неділю 18 липня, вже вгаснім ранком ожив Львів. Колона за колоною струнким маршем проходила в сторону вул. Пелчинської, при якій на широкій пагірній площі уставились добровольці і делеґації сіл і міст і громадянство. Тут, о год. 7.30, при скромно, але зо смаком влаштованому престолі стали до Служби Божої Преосвящ. Микита Будка в сослуженні Всеч. о. д-ра В. Лаби й о. С. Сапруна. Проповідь виголосив Духовник Дивізії „Галичина" о. д-р В. Лаба. На Службі Божій були приявні: Військова Управа в повному складі з полк. Бізанцом на голі, представники УЦК із д-ром Вол. Кубійовичем і д-ром К. Паньківським, представники німецької влади й представники: Італії, Японії, Швеції, Болгарії тощо.

З Пелчинської — дальший хід свята перейшов під Оперний театр, перед яким уставлено обширну трибуну і прибрано її, й фасаду театру й площу, прапорами й емблемами Дивізії „Галичина". На трибуні засіли губернатор д-р О. Вехтер зі своїм окруженням, Військова Управа, УЦК і гості та делеґації. Перед трибуною на широченній площі перед Оперним театром хвилювала непроглядна маса добровольців, делеґації сіл, містечок, міст та львівське громадянство. В сонці маяли прапори й прапорці і це творило живу симфонію кольорів. З промовами виступали в такім порядку: полк. А. Бізанц, д-р К. Паньківський, губернатор д-р О. Вехтер, від молоді Ю. Ференцевич.

Наступила дефіляда добровольців і зорганізованого громадства. Перед будинком колишнього Сойму зібралася німецька влада, представники Військової Управи й УЦК з полк. А. Бізанцом і д-ром В. Кубійовичем у проводі. При звуках оркестри струнко переходили від-

Володимир Кубійович

Дивізія „Галичина"

(До історії її постання)

Стаття написана на прохання Головної Управи Братства кол. Вояків 1 УД УНА. Вона написана в Ню Йорку без помочі моїх записок і деяких документів, яких тут не маю, й тому не має стислого документарного значення. — **Автор.**

При постанні Дивізії „ГАЛИЧИНА" (14 Дивізія Зброї СС, в останній фазі свого існування: Перша (Українська) Дивізія Української Національної Армії) — співдіяло кілька різних політичних і мілітарних ідей і чинників. Завжди живою мрією відродженого українства було створити свою збройну силу. Німеччина, тиснута наступом противників на всіх фронтах, робила зусилля, щоб збільшити свою армію військовими з'єднаннями складеними з не-німців. Вкінці третім чинником, що рішуче вплинув на створення Дивізії, були провідні німецькі політичні кола в Галичині, зокрема губернатор Отто фон Вехтер.

Українське суспільство Галичини завжди мало перед очима ролю, яку при кінці 1-ої світової війни відіграло Українське Січове Стрілецтво в створенні Західньо-Української Народньої Республіки і в обороні Соборної УНР. Ті спомини, мрія про власну військову силу й бажання боротись, зокрема проти головного ворога української державности, Москви, були такі сильні, що від початку 2-ої світової війни творились зав'язки українських військових формацій, навіть без політичних ґарантій збоку Німеччини. І так, на початку німецько-польської війни 1939 року ОУН зорганізувала українське військове з'єднання під командою полк. Романа Сушка, із членів кол. Карпатської Січі. Те з'єднання входило в склад південної німецької армії. Подібно на початку німецько-совєтської війни дійшло до створення двох куренів, „Нахтіґаль" і „Ролянд", на під-

---

діл за відділом добровольці, а за ними українське громадянство й делеґації.

А по полудні того дня почали їхати на захід, у Німеччину, перші транспорти добровольців на військовий вишкіл по таборах. На станцію прийшли маси народу — рідня, наречені, приятелі, щоб попрощати тих, що вибрали шлях гарту, трудів, дисципліни, послуху, шлях, що веде до формування характерів, до творення нової військової верхівки . . .".

ставі порозуміння між ОУН під проводом Степана Бандери і деяких німецьких військових чинників.

Український Центральний Комітет у Кракові, єдина леґалізована організація українців в Генеральній Губернії, і я, як провідник УЦК, не раз заявляли найвищому представникові німецької влади, ген.-губ. Г. Франкові, що українці готові включитися у боротьбу проти большевиків шляхом створення окремих українських збройних з'єднань. З вибухом німецько-совєтської війни подано в цій справі спеціяльне письмо-меморандум. Але ясно, що при тодішній концепції німецької політики у відношенні до України, всі ті заяви не могли мати ніяких практичних наслідків.

Ситуація змінилася на початку 1943 року, після німецької катастрофи під Сталінградом. Німці не змінили своєї політики на Сході Европи, але посилили свої намагання збільшити власний воєнний потенціял військовими не-німецькими з'єднаннями. Досі існували на Сході тільки невеликі того роду поліційні формації для боротьби з совєтськими партизанами. Були також прецеденти у вигляді військових одиниць в рамах зброї СС, складених із народів Західньої Европи, як норвезька, флямандська дивізії, і подібно дивізії з Прибалтійщини. Користаючи з коньюнктури і покликаючись на існуючі прецеденти, губ. Вехтер видвигнув перед відповідальними німецькими чинниками ідею такої ж військової формації з галицьких українців.

Цей задум губ. Вехтера був однією ланкою низки політичних посунень деяких високих німецьких урядничих і партійних чинників в Галичині, які в протилежності до зовсім невідповідальної німецької політики в Райхскомісаріяті-Украіне намагались довести до якогось ближчого співжиття німців і українців. До тих осіб належали крім Вехтера його заступники, з початку д-р Льозакер, згодом д-р Бауер. Чималий вплив на них мав колишній полковник УГА Альфред Бізанц. Ці діячі, на відтинку адміністрації передовсім Бауер, у межах своїх, звичайно обмежених компетенцій, старались дати українцям доволі велику свободу рухів на відтинку шкільництва й культури, та передати в їх руки адміністраційний апарат за виїмком найвищих постів, застережених для німців. Очевидно, на властиву політику на Сході не мали впливу ні Вехтер, ні Франк, всетаки льокальна політика у відношенні до українців в Ген. Губернії була значно ліберальніша в порівнянні до того, що діялося в Райхскомісаріяті-Украіне.

Губ. Вехтер мав впливи в „СС Гауптамті" і в міністерстві внутрішніх справ у Берліні і йому вдалося приєднати для справи окремої дивізії в рамах Зброї СС начальника Гауптамту Берґера, а згодом і рішального в цих речах

Гімлера. Характеристичне для німецьких відносин в Ген. Губернії, що всі ті заходи робив Вехтер без порозуміння з своїм зверхником Франком, який пізніше санкціонував доконаний факт і погодився на те, що до Дивізії могли зголошуватися українці з цілої Ген. Губернії, а не лише з галицького дистрикту.

УЦК і Дивізія „Галичина"

Про заходи губ. Вехтера в справі Дивізії я вперше довідався від полк. Бізанца, на початку березня 1943 року. Він відвідав мене у Кракові, де я — після повороту з Берліна і Праги — лежав хворий. Інформації полк. Бізанца були, як звичайно, досить хаотичні і перебільшено ентузіястичні. Його уяві ввижалось уже „українське військо"... Коли ж я, видужавши, приїхав до Львова, застав досить складну, навіть прикру ситуацію, викликану тим поспішним захопленням Бізанца. Він уже оповідав кол. старшинам УГА про творення української Дивізії, навіть вербував їх до неї, не подаючи докладніших інформацій і не згадуючи про ніякі ґарантії.

Для мене було ясно, що — коли німці зважились на те — то вони дійсно створять Дивізію з українців та що до неї зголосяться добровольці, між ними деяке число колишніх старшин. Але все те може статись без українського

Від'їзд добровольців 1 Дивізії „Галичина" на вишкіл з залізничої станції у Львові.

політичного партнера, без усяких ґарантій. В такій ситуації я вважав за обов'язок УЦК, отже за свій обов'язок, встрянути в цю справу. Бож Український Центральний Комітет не був суто-харитативною і тільки харитативною установою, як це могло б виглядати із скромної назви його підбудов: „Допомогових Комітетів''. УЦК був тісною, накинутою й обмеженою німцями, та все таки формою українського проводу, вибраного на з'їзді комітетів старої Ген. Губернії весною 1940 року, і потім поширеного на територію Галичини, прилученої до Ген. Губернії. УЦК різнився, напр., від харитативної Польської Опікунчої Ради. УЦК мав культурний відділ і керував культурними справами. УЦК фактично займався всім українським життям в Ген. Губернії, за вийнятком політики в точному, найвужчому того слова значенні. Та навіть це не віддає зовсім правильно засягу дій УЦК. В деякій мірі він вів і політику. І українці і німці вважали УЦК представництвом українських інтересів в Ген. Губернії, а моє становище звичайно окреслювано як „речника українців'' (Sprecher der Ukrainer). Все це — як сказано — зобов'язувало і УЦК і мене до ясної постави і ясних рішень у такій важливій справі, як Дивізія.

Після приїзду до Львова, і зорієнтувавшись у положенні, я в телефонічній розмові висловив свою думку віцегубернаторові Бауерові, що організація Дивізії без порозуміння з українським чинником буде викривлена. Того ж дня відбулася наша перша конференція в помешканні губ. Вехтера в присутності д-ра Бауера. Після тієї першої пішли дальші наради і в них опріч названих звичайно брав участь також полк. Бізанц.

При переговорах ми завжди мусіли мати на увазі реальну ситуацію, і наші вимоги не могли бути надто великі. Ми були свідомі, що Дивізія при наших зависоких бажаннях була б створена і без нас. Ми мусіли пам'ятати, що компетенції Вехтера були невеликі і що ніяких засадничих політичних заяв він давати не мав права. Для Берліну далі ще не існувала українська проблема взагалі. В Галичині була вона — з німецького погляду — тільки реґіональною, галицько-українською проблемою.

Маючи на увазі ті реальні можливості, ми за посередництвом губ. Вехтера ставили до німців такі вимоги: 1) Дивізія творить суцільну військову одиницю в рамах Зброї СС. 2) Вона може бути вжита тільки до боротьби проти большевиків. 3) Старшинський склад мішаний: український (з УГА і Армії УНР) і німецький. 4) Німці ґарантують скорий вишкіл молодих українських старшин і підстаршин, щоб якнайбільше постів зайняли українці. 5) Ґарантується релігійна опіка для Дивізії („новість'' для дивізії Зброї СС!). 6) Твориться Військова Управа з кол. українських стар-

шин, яка має за завдання заспокоювати культурні потреби Дивізії, бути помічною при наборі добровольців і заступати інтереси Дивізії перед німецькими військовими чинниками.

Українське суспільство
і Дивізія „Галичина"

Після катастрофи під Сталінградом і висадки альянтів у Південній Італії віра в можливість перемоги Німеччини була зламана, але ще ніхто не уявляв собі тріюмфу Москви після всіх її поразок на фронтах. Тим виразніше виступало в пам'яті положення на Сході Европи після 1-ої світової війни, коли то всі владні в тій частині світу сили (німецька, австрійська і російська монархії) провалились і на великих просторах настав хаос. Коли б повторилась подібна ситуація, тоді добре вишколений зав'язок реґулярної армії міг би бути рішальним для долі України. Постання дивізії мало також негайно, сказати б, льокальне значення, бо воно давало низку концесій з німецького боку на терені Галичини, дозволяло скріпити тут наш стан посідання і робити з Галичини базу для боротьби за українську державність.

З тих мотивів моє і моїх приятелів відношення до формування Дивізії було позитивне. Та треба було ще перевести розмови з різними українськими чинниками і упевнитись, що за ідеєю Дивізії є більшість українців. Розмови вів я не так із представниками політичних груп, які за виїмком ОУН (головна її частина була під проводом Ст. Бандери), тоді не діяли, але з окремими визначними громадянами. В першу чергу звернувся я до признаного найвищого авторитету українців, Митрополита Андрея Шептицького. Мене майже заскочила його виразна постава і відповідь на мої питання, чи включатись в акцію Дивізії чи ні. Відповідь Митрополита була спонтанна і стверджувала, що майже немає ціни, якої не треба б заплатити за організацію українського війська. Митрополит благословив дивізійників, згодився визначити до Дивізії духовників і після наради зо мною назначив начальним духовником о. мітрата д-ра В. Лабу, кол. начального духовника УГА. О. Лаба став також членом Військової Управи.

Дальші розмови йшли швидким темпом. Справу треба було вирішити в короткому часі. Були це розмови з комбатантами, головно кол. старшинами УГА. Вони поставились до створення Дивізії позитивно. Застереження мав тільки полк. Роман Дашкевич з огляду на долю Дивізії після майбутньої перемоги альянтів. За Дивізією заявились провід УЦК, майже всі представники Окружних Комітетів. Подібною була постава більшости громадян з різних груп. Становище місцевого лідера ОУН під проводом полк. Мельника, полк. Р. Сушка, було прихильноневтральне, групи під проводом

Ст. Бандери зразу вичікуюче, згодом неприхильне.

Розмови з представниками українського суспільства велись одночасно з дальшими переговорами з губ. Вехтером. Українські вимоги були прийняті, і так само устійнено, що разом із заявою Вехтера про створення Дивізії „Галичина" буде виданий мій заклик до українців вступати до Дивізії. Також мав бути проголошений склад Військової Управи.

Чимало часу зайняла, здавалося б, дрібна справа знамена Дивізії. Ним не міг бути тризуб, герб соборної української держави. На це не погодився б Берлін. Ним міг бути тільки крайовий герб Галичини. Вехтер хотів, щоб за такий герб вважати герб колишнього австрійського коронного краю Галичини: три корони, і не легко було вияснити губернаторові, що українці такого гербу не прийняли б і що ним може бути тільки історичний герб Галичини: лев. Прийшло до компромісу: лев з додатком трьох малих корон...

Назагал кінцеві українсько-німецькі розмови в справі Дивізії йшли гладко. Вехтер додержав усі договори за виїмком одного. Він поставив мене перед доконаним фактом: компетенції Військової Управи обмежено і на її чолі поставлено полк. Бізанца. Щодо самого підібраного мною складу Військової Управи Вехтер застережень не мав.

Треба зазначити, що моя співпраця з членами Військової Управи була гармонійна та що вони поклали багато зусиль коло організації Дивізії і в справі опіки над нею. Та окремо мушу відзначити, що при організації Дивізії найтісніше співпрацював зо мною близький мені поглядами Дмитро Іванович Паліїв, один із тих, що підготовили і перевели чин 1-го Листопада 1918 року. Не зважаючи на слабе здоров'я, він вступив до Дивізії, був її гарячим приклонником і став її політичною совістю, її душею. На терені Дивізії Дмитро Паліїв стояв на сторожі наших договорень, що завданням Дивізії є служити лише українській справі, що в певних моментах доводило до драстичних конфліктів з німцями. Цим ідеалам українського вояка був вірний сотник Паліїв, як 1918-1920 років, так у дальшій своїй діяльності аж до свого вояцького кінця в бою під Бродами.

Закінгення

Дивізія „Галичина" — Перша Дивізія Української Національної Армії народилася в час кривавої, жорстокої війни. Творили ми її не з романтичним захопленням, як починали 1914 року свою історію Усусуси, але на основі холодної калькуляції, з конечности. В моїх виступах, у промовах, я завжди наголошував потребу творення своєї військової сили, конечність скористати з можливостей вишколу в рядах однієї з найкращих армій світу. Я підкреслював, що за таку науку треба й платити,

Ю. Тис-Крохмалюк

Організація 1 УД УНА

Від Редакції: Прохаємо наших читачів звернути увагу на цей розділ книжки Юрія Тиса-Крохмалюка про 1 УД УНА, виданої еспанською мовою п. н. „Герра і Лібертад", Буенос Айрес, 1961. Цей матеріял друкується у „ВК" як довідку для авторів повної історії 1 УД УНА, що має вийти накладом Братства 1 УД УНА. Завваги до цих і дальших матеріялів прохаємо слати на адресу редакції „Вістей Комбатанта".

Графічна схема організації, подана у книжці, з технічних причин не могла увійти до цього перекладу.

Дивізія, яку українці називали 1 Українською Дивізією „Галичина", а німці 14 ґренадирська дивізія зброї СС „Ґаліціен" (14 Grenadier-Division Waffen SS Galizien), була типом поточної військової піхотної дивізії трійкової системи, з командуванням, бойовими одиницями і службами. Вона була зорганізована в такий спосіб:

КОМАНДУВАННЯ ДИВІЗІЇ

Бойові одиниці:

1 Розвідчий відділ (РВ 14)
3 Полки піхоти (ПП 29, 30, 31)
1 Полк польової артилерії (ПП 14)
1 Дивізіон зенітної артилерії (ДЗА 14)
1 Дивізіон важкої артилерії (ДВА 14)
1 Курінь саперів
1 Відділ зв'язку.

Службові одиниці:

1 Пекарська сотня
1 М'ясарська сотня
1 Сотня інтендантури
1 Курінь постачання
1 Санітарна сотня і польовий шпиталь
1 Ветеринарна сотня
1 Сотня амуніції (боєприпасів)
1 Поштова чота
1 Сотня польової жандармерії
1 Запасний курінь (курінь доповнень).

У Нойгаммер, Німеччина, 1 УД УНА мала ще запасний полк, у якому збиралися призовники, заки, після рекрутського вишколу, були приділені до запасного куреня.

Далі подаємо у більш подрібному виді організації поодиноких відділів Дивізії. Вона відноситься

що тверда військова школа залишає в тих, що її перейдуть, позитивні прикмети, які називаємо вояцькими. Чи ті прикмети живі, чи вони наявні сьогодні після 20-ти років? Це питання совісти комбатантської організації дивізійників. Віримо, що в яких установах вони не діяли б і до яких партій вони не належали б, вони в своїх середовищах залишаються носіями й оборонцями українського правопорядку і понад особисте й партикулярне ставлять загальне добро України.

до першого стану Дивізії, тобто до часу відходу на фронт під Броди. Опісля організація мінялася і була залежною від приділених боєприпасів, або й здобутих на ворогові, та від особового складу і вишколу.

а) Командування Дивізії

Командування складалося із старшин і підстаршин, приділених до відділів штабу Дивізії, аналогічно, як це було в інших дивізіях „Ваффен СС". Отож командування Дивізії поділялося так:

Іа — шеф штабу дивізії (операції і вишкіл)
Іб — постачання
Іц — розвідка і контррозвідка
ІІа — персональний відділ для старшин
ІІб — персональний відділ для підстаршин і стрільців
ІІІ — відділ для справ польового суду
IVa — відділ харчування і устаткування
IVб — санітарний відділ
IVц — ветеринарійний відділ
V — відділ для моторового постачання
VI — відділ психологічний, моральної і релігійної опіки, до якого належала секція пропаґанди:
- 6 воєнних звітодавців
- 2 рисівники
- 2 світливці
- 1 фільмовий оператор
- 1 радіорепортер
- 2 радіотехніки
- 6 шоферів.

б) Розвідчий відділ

Це була елітарна одиниця, призначена для потреб бойової розвідки та для рисковних бойових завдань, за наказом командира дивізії. Склад відділу був такий:

командир з почотом
3 сотні бойової розвідки (1 наколесна, 2 стрілецькі), кожна складалася з:
- сотенного
- сотенної чоти
- 3 стрілецькі чоти, кожна:
  - чотовий
  - чотовий відділ
  - 3 стрілецькі рої по 10 вояків
  - 1 протитанкова секція, два вояки з „панцерфавстами"
- 22 обозні вози.

Стан сотні 148 люда і 33 коні.

1 важка сотня:
- сотенний
- сотенна чота
- 3 секції важких кулеметів, по 4 в кожній
- 1 секція важких ґранатометів 120 мм, змоторизована.

Стан важкої сотні 230 люда і 57 коней.

Після бою під Бродами до розвідчого відділу приділили 4 протитанкові гармати 50 мм і 6 зенітних 37 мм. Сотня наколесників переорганізувалася на 1 наколесну чоту і 2 піхотні. У бою під Бродами втрачено майже всю важку зброю. Поповнення приходило не-

реґулярно і тільки тоді, коли це було можливо взагалі.

в) Піхотні полки мали такий склад:

Командир зі своїм штабом:
- адьютант
- зв'язковий старшина
- 2 старшини-ординанси
- 1 старшина господарський
- 1 полковий духовник.

Полкова сотня і служби:
- полкова чота
- чота стрілецька
- чота зв'язку
- чота піхотних саперів
- чота гірської розвідки
- служби.

Три стрілецькі курені, кожний з 25 старшинами і 850 підстаршин і стрільців:
- штаб куреня
- чота зв'язку
- 3 стрілецькі сотні, кожна:
  - сотенний
  - сотенна чота
  - 3 стрілецькі чоти, кожна:
    - чотовий з почотом
    - 3 рої по 1+10
    - 1 рій легких кулеметів (чотири штуки).

Загальне узброєння сотні:
- 24 ґранатомети 50 мм
- 21 кулемет (МҐ 34 і МҐ 42).

1 важка сотня:
- сотенний з почотом
- чота зв'язку
- 3 чоти важких кулеметів по 4 штуки
- 1 чота ґранатометів, 3 штуки 81.4 мм.

1 сотня піхотної артилерії:
- сотенний з почотом
- 3 чоти по 2 легкі польові гармати 75 мм
- 1 важка чота з 2 важкими польовими гарматами 150 мм
- Обоз.
- Разом 140 люда.

1 протипанцерна сотня:
- сотенний з почотом
- 1 важка чота, 3 „ПАК" 75 мм з 2 роями кулеметів і 1 роєм протипанцерних ракет (Офенрор або панцерфавст)
- 1 середня чота, 3 „ПАК" 50 мм, 2 рої кулементі, 1 рій панцерфавст
- 1 легка чота з 4 роями (5 ракетної зброї і важкі кулемети).

Після бою під Бродами сотня мала далі назву протипанцерної, але це була вже тільки стрілецька сотня без ПАК'ів, узброєна тільки „панцерфавстами".

г) Полк польової артилерії

Це було вогнево сильне з'єднання, у складі:
- командир полку зі штабом
- штабова батерія
- 1 поміровий відділ
- 3 дивізіони легких гармат, кожний:
  - командир зі штабом
  - штабова батерія
  - помірова батерія
  - 3 батерії, кожна:
    - 4 гармати 105 мм
    - 148 людей.
- 1 дивізіон важкої артилерії, зорганізовані як легкі, з тим, що

гармати мали калібер 155 мм, з 168 людей

1 сотня постачання.

ґ) Дивізіон протилетунської артилерії

Мав завдання протилетунської оборони Дивізії, а теж і протитанкову оборону, вживаючи до своїх гармат спеціяльне стріливо і безпосередній приціл. Організація:

командир з почотом
батерія командування
3 батерії:
- 1 легка, 4 чоти по 3 гармати 20 мм і 6 важких кулеметів, 200 людей
- 1 середня, 3 чоти по 3 гармати 37 мм і 6 важких кулеметів, 200 людей
- 1 важка, 4 штуки славного „Фляк" 88 мм 2 шт. „Фляк" 20 мм, 180 людей.

На жаль під Бродами втрачено увесь важкий виряд, а опісля дивізіон був вивінуваний тільки гарматами 20 і 37 мм. Решта стрільців воювали як піхотинці.

д) Курінь саперів

Це було одне з найбільш активних з'єднань Дивізії. Курінь мав дуже різноманітні завдання, наприклад, будувати польові укріплення, мости, закладати і розбирати мінові поля, творити бойові групи, наступати на ворожі укріплення, бункри тощо. Стан:

командир зі штабом
сотня куреня і служби
3 сотні саперів по 200 людей кожна
обоз.

е) Відділ зв'язку

Завданням відділу було вдержувати зв'язок поміж дивізійними з'єднаннями і командуванням дивізії з командуванням корпусу і армії. Склад відділу:

командування і штаб
Сотня відділу
сотня телефонічна (253 людей)
сотня радіова (165 людей)
сотня бойових собак (104 людей)
легка сотня (45 людей)
обоз.

є) Дивізіон протипанцерної артилерії

Був він зорганізований як протипанцерна сотня, вповні змоторизована. Склад:

командування і штаб
чота командування і служби
4 протипанцерні чоти, кожна у складі:
- чотовий з почотом
- 3 гармати ПАК 75 мм, а при кожній з них:
  - 1 підстаршина
  - 5 вояків
  - 2 вояки з кулеметом МҐ 42
  - 1 шофер з потяговим автом

обоз.

ж) Запасний курінь

Цей курінь брав участь у багатьох боях, хоч мав бути вишкільною одиницею, а не бойовою. Курінь мав постійний склад старшин, досвідчених у вишколі і в боях. В основі курінь складався з 3 сотень, для кожного полку одна і з 1 мішаної сотні, зложеної з 2

Іван Цапко
Полковник Армії УНР

Перша українська військова місія в Криму

(Травень 1920 р.)

В квітні 1920 року група українських старшин (полковник Іван Омелянович-Павленко, лейтенант фльоти Ілюченко-Яхновський, хорунжий В. Соловян та автор цих рядків), повертаючись з Кубані й Чорноморщини, спочатку прибула до порту Поті в Грузії. В Поті, на залізничній стації, в той час вже стояв невеликий ешелон (кілька вагонів) з кубанськими реґаліями й історичним архівом Кубанського війська. Все це ген. шт. ген. Петро Ів. Кокунько мав щастя вивезти з Катеринодару перед наступом большевиків. Ген. Кокунько порадив нам, при переїзді до Тифлісу не чекати на направу знищеного залізничного мосту через р. Ріон, бо направа йшла досить повільно, а краще пливти ще морем до Батуму й вже звідтам взяти потяг до Тифлісу. Іншої можливости не було, через що й прийшлося скористати з поради генерала. В порту Поті несподівано трапився нам невеличкий вітрильно-моторовий кораблик, типу шхуни, капітан якого згодився перевезти нас до Батуму. У Батумській пристані наче мокрим рядном нас накрила поява поліцая, російського полковника з пов'язкою на рукаві, що не запитав у нас за дозвіл та як ми там опинилися, лише відразу зажадав від нас всю зброю, що ми її мали. На відмовну відповідь, він закликав англійців і ми опинилися в британській командантурі, де у нас зброю відібрали (правда, під розписку), а нас відпустили. Через одного знайомого грузина ще з часу до революції, в якого ми

чот артилерії, 1 саперів і 1 чоти зв'язку.

з) Запасний полк

Ця частина перебувала переважно далеко в запіллі і була центром формування для дивізії. Туди прибували усі покликані з усіх сторін України і тут діставали засадничий військовий вишкіл. Після закінчення вишколу, вояки відходили до запасного куреня, який перебував близько Дивізії і там доповнювали свій вишкіл до часу включення у бойові одиниці Дивізії.

Спершу запасний полк перебував у Нойгаммер в Німеччині, але з наближенням фронту пересувався безпосередньо за дивізією. Тут вишкіл вояків запасного полку доповнювався бойовими діями проти комуністичних партизан. В час перебування Дивізії на Словаччині і пізніше, запасний полк і запасний курінь об'єднано в одну одиницю.

й переночували, ми довідалися, що в Батумі є українці, а по сусідству живе якийсь старшина українець. Це був український підполковник Забігай, що в бою з большевиками, ще в 1918 році коло Одеси, мав пострілені кулями з кулемета обидві ноги та якось добившись до Батуму, тут лікувався. Симпатичний полковник порадив нам звернутися до українського консула, що ще є в Батумі, може він щось поможе. На другий ранок, здається 22 квітня, ми зайшли до консула О. Петренка, що був радником Української Дипломатичної Місії в Тифлісі. О. Петренко негайно подався до британської команди. Його інтервенція була успішною й вже о 2-ій год. по полудні, ми отримали з поворотом наші пістолі та холодну зброю. Наш консул вручив нам англійські посвідки та інші папери і відпровадив нас до потягу, поінформувавши, де в Тифлісі перебуває зараз наша Місія, головою якої є І. Красковський. Подякувавши п. Петренкові за щире ставлення, ми о 5-ій год. надвечір виїхали до Тифлісу.

На Тифліському двірці нас зустрів сотник І. Антоненко (до революції Кубанський осаул Таманського полку), що був при Місії УНР в Тифлісі. Він запровадив нас на вже приготовлене помешкання, там же де і він жив, недалеко від Верійського спуску (назва досить крутої вулиці), де містилася Українська Дипломатична Місія.

**
*

У Тифлісі ми перший раз після довшого часу добре відпочили, й на другий день зголосилися в Дипломатичній Місії УНР. Прийняв нас голова Місії, посол УНР, Іван Красковський, з яким ми більше години провели в розмові на актуальні теми. Між урядами Грузії й Української Народньої Республіки були тоді надзвичайно дружні відносини й цими днями голова Місії УНР сподівався отримати важливі звідомлення й документи від міністра закордонних справ Грузії Е. П. Ґеґечкорі, що їх треба доставити нашому урядові у Києві. Від І. Красковського ми дізналися, що командуючим Армією УНР став ген. Михайло Омелянович-Павленко, старший брат полк. Ів. Ом.-Павленка, члена нашої місії.

У Тифлісі ми відвідали колишнього команданта того міста за царату, ген. Ґабаєва, який тепер, як грузин з роду, підтримував грузинську владу. В каварні випадково я побачив кол. команданта Тифліської Військової Школи, яку і я закінчив, ген. Заґю, який став тепер ,,бувшою людиною'', схуд і подався, та мило здивувався, що я підійшов до нього і привітався з ним. Цікаво приглядався моїм відзнакам Армії УНР.

У Тифлісі кипіло життя, але за кордонами Грузії вже були большевики, що вже захоплювали Азербайджан. Грузини, свідомі небезпеки, ввесь час дбали про своє військо. Можна було бачити,

як вулицями цього міста проходили курені нової грузинської армії, як теж і частини народньої ґвардії, що в більшості складалася з робітників. Старшини грузинського війська мали добру уніформу з ранґовими відзнаками на ковнірі, щось подібного як у старшин бельгійської армії. Взагалі поведення військовиків вражало дисциплінованістю й коректністю.

Через кілька днів, через сотника Антоненка покликано мене до голови нашої Дипломатичної Місії, й коли я зголосився у Івана Красковського, він доручив мені поїхати до міністра закордонних справ Є. Ґеґечкорі, в якого мав я отримати для нього важливі документи. На прийомі у міністра Євгена Петровича Ґеґечкорі в той день було повно народу, прийшлося з годину чекати. Авдієнція тривала яких 45 хвилин. Є. Ґеґечкорі цікавився останніми подіями на Кубані, а в дальшій розмові говорив про Україну, як природнього союзника Грузії та Кавказьких народів і з великим захопленням висловлювався про Головного Отамана Симона Петлюру. Врешті міністер Ґеґечкорі вручив мені пакет з документами, прохаючи передати послові Красковському.

5-го травня 1920 року, голова нашої Місії викликав полковника Ів. Ом.-Павленка й повідомив про те, що, коли ми лише прибули до Тифлісу, він дав знати про це нашому урядові, а вчора отримав досить цікаву відповідь.

Отже, згідно з директивами уряду УНР, в Крим до ген. Вранґеля має поїхати окрема місія. Завданням цієї місії є: налагодження зв'язку, виявити ставлення ген. Вранґеля до України й Уряду УНР, довідатися про заміри його й передати пропозицію для можливої, спільної боротьби проти большевиків. Для виконання цієї військово-дипломатичної місії, призначено на голову місії полковника Ів. Ом.-Павленка, з ним має виїхати вся наша група. Після виконання цього доручення ми всі пливемо морем з Севастополя до Варни, далі через Болгарію й Румунію їдемо в Україну. Всі потрібні інструкції подає І. Красковський, як теж урядові папери для подорожі й кошти. Можемо виїхати до Батума 7 травня.

Мені доручено, ще в характері дипломатичного кур'єра доставити Головному Отаманові від голови Місії УНР в Тифлісі — посилку, а в тім і пакет з документами від міністра закордонних справ Є. Ґеґечкорі та голови уряду Грузії Ноя Мик. Жорданія.

Остаточно, урядово визначений склад спеціяльної української місії для переговорів з ген. Вранґелем в Криму, став такий: голова — полковник Ів. Ом.-Павленко, на заступника голови — призначено мене, члени місії — сотник Ів. Антоненко, лейтенант фльоти Ілюченко-Яхновський й хорунжий В. Соловян, останній теж став за адьютанта у голови місії. Передбачаючи можливі зустрічі з бри-

тійськими, французькими й румунськими представниками, мовно наша місія була „озброєна" досить добре, а саме: полк. І. Ом.-Павленко і я — мова французька і німецька, лейтенант фл. Ілюченко-Яхновський — англійська й французька, хор. Соловян — німецька.

Отож 7 травня 1920 року наша група-місія, виїхала знов до Батуму з візами від усіх потрібних консулятів, всі вже при тризубах нашитих на рукаві уніформи й при зброї, з огляду на військовий характер місії.

У Батумі лад тримали англійські вояки. Британські й грузинські власті не ставили нам ніяких перешкод. Ми від'їхали першим пароплавом, що прибув з Криму, щоб забрати військовиків та трохи якогось вантажу. Подорож була прикра й виснажлива. На кораблі була маса народу, більшість військовиків була на підпитку, а вночі шалів шторм, що жбурляв старим кораблем, як тріскою.

***

В ясну погоду наш пароплав прибув до Ялти, де зійшлось на на берег небагато людей. Тут в порту стояли два англійські й один французький міноносці, майже не було портового руху, як і не було його на березі.

Вже 11 травня наш пароплав, обійшовши скалистий берег, спокійним морем підплив до Севастополя, де стояло чимало різних військових кораблів Антанти, як теж військових і торговельних кораблів Чорноморської фльоти, тепер під російським добровольчим прапором.

Вже на березі, в Севастопільському порту, мене впізнав поручник з адміралітету Іванів (був на береговій варті), що для мене було несподіванкою. Пор. Іванів, родом з Балти в Україні, перед військовою службою був штурманом торговельної фльоти, і в домі його батьків, що проживали в Тифлісі, я мав постійну кімнату на випадок мого приїзду. Цей старшина знав все в Севастополі, знав і українців, як місцевих так і прибулих з Добровольчою армією з України. Розмістились ми в одному готелі недалеко від сумної слави графської пристані (тут, в жовтневу революцію зболшевичена матросня, звозила вантажними машинами забитих і не добитих „буржуїв", а головне своїх старшин й прив'язавши до тіл камінь, топили в морі).

Під вечір, вийшовши на бульвар, щоб трохи розглянутись, був я вражений незвичайним тут рухом. Тут, як і на двох бічних вулицях, на хідниках, суцільним потоком-річкою „текла" маса військових — „фланірована", вилискуючи золотими та срібними погонами. З цих військовиків відразу можна було зформувати цілі полки. Найбільше, що вражало, бо такого ще не бачено і в Петрограді, то те, що людський потік складався зо всіх барв старих російських полків, майже виключно зі старшин до найвищих ступнів.

Коли я спробував пройти до близького тут скверу, мене багато разів зупиняли старшини, що зверталиcь по-російськи й по-українськи: ґаспадін офіцер... пане отамане... і навіть — пане палковнік... Чи ви з України... Як там справи, чи вже взяли українські війська Київ?

Ранком 12 травня, коли ми мали відвідати ставку (головну кватиру) ген. Вранґеля, перед нашим готелем нас зустрів, щоб привітати, високого зросту, поважний старшина з якимись відзнаками жовто-блакитної барви. Нас це трохи здивувало. Цей пан представився, як полковник Радзиковський, що при гетьмані був за командира 41 пішого Куп'янського полку. Він тут є з своєю групою українців, пробує домовитись з командуванням Добрармії про спільну боротьбу проти большевиків, ще безуспішно, але зв'язку з Українським Урядом теж не має. Ми попрохали полковника зайти до нас пізніше на розмову. В ставці нас зустрів ген. Кирій, що тут займався від якогось часу, з доручення ген. Вранґеля, налагодженням дипломатичних зв'язків з Україною. Генерал Кирій займав становище генерал-квартирмайстра при Штабі Головнокомандуючого озброєними силами півдня Росії (Добровольчої Армії) й без сумніву мав деякі впливи. Цей генерал протягом певного часу був начальником штабу Слобідського Коша під командою С. Петлюри, при обороні Києва в 1918 році від наступаючих з напрямку Харкова большевиків. Хоч був він старого українського козацького роду з Чернігівщини, але як і дехто з інших вищих старшин, що служили в українському війську ще при Центральній Раді, вже після періоду Гетьманщини, перейшов на чинну службу до Добровольчої Армії.

Видно було, що ген. Кирій був наче задоволений, довідавшись що прибула в Крим українська військова місія. В розмові на поточні теми й загальне становище, як в Криму так і на фронті, він поінформував нас, що ген. Вранґель ще не повернувся з Джанкоя, хоч мав вже бути, порадив відвідати (неофіційно) начальника штабу Вранґеля, ген. П. Шатилова, який хоч і не є приятелем України, проте зможе бодай побачити, що не тільки в Добрармії, але й в Українській Армії є дійсні старшини. Ген. Кирій натякнув, що є вигляди на згоду Командування Добрармії повести акцію дальшої боротьби проти червоних в першу чергу разом з Україною. До цього тепер змушують обставини, але все ж є багато і противників такої думки.

Ген. Шатилов привітав нас (були: полковник І. Ом.-Павленко, я й хор. Соловян) досить ввічливо, але стримано-холодно. Потім, з уваги на офіційний характер нашої місії, хоч видно це йому не подобалось, сказав, що як тільки прибуде ген. Вранґель, то нас повідомиться про авдієнцію. А при

кінці все ж не стримався, заявивши: „Ну вот... украінци... дєйствітєльно афіцери, дажі прі орденах! А вот паґончіков, паґончіков то нєт!... До свіданья ґаспада".

В Армії УНР, відомо, російських погонів не носили, ми ж ідучи до ставки мали на собі Юрівські відзнаки, а хто мав то і на шаблі, як теж мали знаки військових шкіл й вищих старшинських шкіл на уніформах, що й бентежило єдинонеділимське сумління того генерала.

Склали ми візиту голові польської Місії, який між іншим висловив своє захоплення переможним наступом українсько-польських військ під Києвом й пообіцяв, коли б виникла потреба, повну підтримку нашій Місії в Севастополі. Очевидно, не без посередництва поляків, наша місія отримала запрошення до голови Французької Військової Місії, передане через одного з старшин тієї Місії. На прийнятті у Французькій Місії були полковник Ів. Ом.-Павленко, я й хор. В. Соловян. Голова Французької В. Місії ген. Мантену з прихильністю й чисто французькою, вишуканою чемністю, привітав нас, як членів Української Військової Місії й старшин українського війська, про яке вже багато чув. Подав він теж, що має відомості про те, що французький уряд має замір надіслати до Українського Вищого Командування свого військового представника, бо Французька Військова Місія є тим часом лише при союзній українцям польській Головній Команді.

***

В Севастополі, вже починаючи від порту, кругом було видно багато антантської зброї, танки, гармати тощо. Українців, що захотіли себе виявити такими, було дуже мало. Було кількох кооператорів й працівників Дніпросоюзу, з одним з них, М. Бондаренком, мали ми інформаційну розмову. Були тут ген. Сокира-Яхонтів, полк. Сахно-Устимович та інші, але вони, як кажуть, сиділи тихо, можливо через те, що попередньо брали участь в українському війську.

Якось в товаристві хор. Солов'яна, довелось зустріти кількох військових з нашивками Української Галицької Армії на уніформах. Ці вояки потрапили до Севастополя ще за Денікіяди й з їх слів, тут вони „веґетували" чи „маркирували". З одним з тих військових в ступні поручника, який чомусь підкреслив що є доктором права, мали ми коротку розмову. Перше, про що цей доктор запитав, було: „Чи Петлюра з отаманами все ще з поляками накладає? То ви теж з Добровольчої Армії?" Й здивувався, коли почув, що ми прибули в Крим за спеціяльним дорученням і скоро від'їдемо до штабу Головного Отамана.

Пор. Іванів передав мені що морські старшини в Севастополі, довідавшись при прибуття нашої

Місії, хочуть отримати відомості про боротьбу українського війська. Вони прохали, щоб члени Місії прибули на прийняття, що має бути влаштоване вечором 14 травня.

Полк. Ів. Ом.-Павленко на зустріч з моряками погодився. Зрештою, всі ми були зацікавлені нагодою зустріти морських старшин, які певно ще пам'ятають про піднесення українського прапору на кораблях Чорноморської фльоти в 1918 році й лише через збіг несприятливих обставин, а потім через відрізаність від України з її урядом і військом, не змогли носити відзнаки Української воєнноморської фльоти.

Цього ж дня, коло 4 год. по полудні, голова нашої Місії отримав запрошення прибути завтра 14 травня на 10 год. до ставки головнокомандуючого, бо ген. Врангель вже повернувся зі своєї інспекційної подорожі.

У визначену годину ген. Врангель прийняв полк. І. Ом.-Павленка враз із його оточенням й привітав усіх як представників чужої держави. Сам ген. Врангель, високої постави, вдягнений в кубанську черкеску, робив враження бойогово генерала. Очевидно, що тепер, після походів на Царицин та відступу Добровольчої Армії в Крим й капітуляції кубанських частин, до якої сам він спричинився, нині вже без Денікіна й при замкненні Добровольчої армії в Криму, як до клітки, Врангель щиро чи нещиро, але годився з думкою, принаймні тимчасово, налагодити зносини з Українським Урядом. Після обміну думок і інформацій та пропозицій, до яких було помітне скептичне ставлення присутнього ген. Шатилова, о 12 год. був поданий легкий сніданок й, докінчуючи свою промову, ген. Врангель висловився так: співдія Української й Добровольчої Армій може бути тільки корисною для дальшої боротьби з большевиками. Отже зрозуміло, що на території України залишається уряд УНР, його ж російська армія, як союзницька, спільно з українською, з боями пройде на терени Росії, маючи в запіллі Україну й Донщину та Кубань, де вже діють повстанці й можливо туди висадяться ще з моря десанти. Ще додав ген. Врангель, що в Криму, в складі Добровольчої Армії є до 80% військовиків родом з України та Кубані й він має замір, на майбутнє, при сприятливих обставинах, з українців зформувати один корпус або принаймні кадри корпусу.

***

Після прийняття у ген. Врангеля, як стемніло, з'явився до нас пор. Іванів, як було домовлено, й запровадив нас до досить глухої прибережної околиці міста.

Після того, як ми зайшли до середини, за нами зараз же позамикано двері й ми опинилися в довгій залі, де за довгими рядами столів було до 300 морських старшин, які зірвались зі своїх місць зі співом „Заповіту". Співали во-

ни, можливо, не так для пошани прибулих, як тому, що національні відзнаки українських старшин пригадали їм Україну.

Поміж зібраними старшинами було багато капітанів 1-го ступня й один адмірал. Нас щиро гостили, обмінювалися спогадами, хоч і не всі вони добре знали українську мову, але відчувалося, що у цих моряків є щось спільне з нами. Бенкет тривав до глибокої ночі, на прощання один капітан палко вітав Україну, її провід й козацтво, після чого майже кожний з присутніх рахував за обов'язок підійти до нас з чаркою в руці з останнім привітом. Потім, як ми встали, щоб відійти, почулось могутнє — „Ще не вмерла Україна! . . " й всі застигли на хвилину в пошані до Батьківщини, якій їм не довелося служити. Вже перед світанком, пор. Іванів в товаристві ще одного лейтенанта, допровадив нас до готелю. Враження від цієї конспіративної зустрічі з старшинами Чорноморської фльоти на довший час залишилися незатертими в нашій пам'яті.

З огляду на обмежений час, з Британською Королівською Військовою місією ми не мали контакту, зате побували у голови Американської Військової Місії контрадмірала Нютона А. Мек-Коллі, який прийняв нас в сальоні свого флаґманського корабля. Привітав він нас англійською мовою, що відразу хотів його старшина-перекладач перекладати по-російськи, але наш член місії лейтенант фл. Ілюченко-Яхновський по-англійськи пояснив, що в перекладачах немає потреби, бо голова нашої місії й інші члени її говорять по-французьки. Адмірал усміхнувся, пояснивши, що у нього ще немає знавців української мови.

Головне, чим цікавився адмірал, це організація українського війська взагалі, хто є вищими начальниками і т. д. Під час нашої короткої візити куртуазійного характеру, за склянкою традиційного віскі, адмірал побажав, щоб Україна здобула повну свободу в цій кривавій боротьбі, яка вже триває третій рік після невдалої революції в колись союзній Росії.

Решту 15 травня провели ми спокійно, запаслись квитками й перепустками, в очікуванні на пароплав, що на другий день мав відійти на Варну. Нарешті, о 7 год. ранку 16 травня 1920 року, ми вже були на пристані. З українців там стояв лише наш „чічероне", як ми його назвали, пор. Іванів, з яким попрощалися. Біля нього був ще один молодий полковник, якого ми бачили в оточенні ген. Вранґеля, останній запитав нас, чи не бракує нам чогось до подорожі. Подякувавши, сіли ми на досить великий (10,000 тонн), справний пароплав „Констянтин Великий", де непогано розмістились. Скоро після цього наш „Констянтин" малою ходою покинув Севастопільську затоку й набравши швидкости, взяв курс на Варну.

ВІЙСЬКОВІ ПРОБЛЕМИ

Ф. Кордуба

Проблема стратегії НАТО

Конференція міністрів закордонних і військових справ 15-ти членських держав Північно-атлантійського пакту (НАТО), яка відбулась в днях 22-24 травня ц. р. в Оттаві і була попереджена довгими довірочними дипломатичними нарадами, скинула камінь з серця всіх, що тривожились, чи розбіжності думок на тему нової західньої стратегії не доведуть до захитання цілого того могутнього західнього оборонного бльоку. Докладних рішень широка публіка не знає і, мабуть, не знатиме. Але вже коротке офіційне повідомлення, що рішено в Оттаві скріпити збройні сили НАТО, добавивши до них три американські атомово-підводні човни „Поляріс" і 180 британійських бомбардувальників „V", поруч із газетними повідомленнями, що вісім інших держав, з Францією включно, погодились на участь в атомовому озброєнні НАТО, каже про значне вирівняння поглядів на стратегію, що її має прийняти цей західній оборонний бльок.

Все ж, багато деталів залишаються ще не вирішеними, багато моментів вимагають взаємного зрозуміння і порозуміння. Тому добре буде з'ясувати тут, у чому саме полягали чи все ще полягають ці розбіжності між західніми альянтами.

Ці питання стали предметом міркувань найповажніших фахівців у справах стратегії і на сторінках військових журналів появилося багато статтей таких авторів як: Кіссінґер, ген. Ферч, Шеллінґ, Вайнштайн, ген. Ґалльойс, полк. Мікше, Арон, Бухан, Ечісон та інших. Американський плян т. зв. мультілатеральних збройних сил НАТО для стратегії відстрашування є далі найбільш дискутованою темою сучасности. З напругою працює західня дипломатія, щоб знайти остаточне згідливе полагодження спору.

Найголовнішою суттю в підході до розв'язки проблеми стратегії НАТО — це довір'я европейських партнерів до ЗДА, яке послабло. Довір'я між двома континентами було сильно захитане внаслідку основної зміни американської оборонної політики. Чотири роки тому державний секретар Джан Фостер Доллес чітко спрецизував зобов'язання і ґарантії Америки у відношенні до союзників, заявивши, що також „льокальних" конфліктів не можна буде ліквідувати тільки конвенціональною зброєю, бо річ ітиме про оборону проти модерно озброєних мас противника. Бажання аґресії противника можна буде зліквідувати тільки загрозою „масової відплати". Від двох років новий американський уряд систематично переставляється на цілком іншу оборонну концепцію, протилежну концепції Доллеса. Проф. Генрі Кіссінґер, який в питаннях ґльобальної стратегії в уряді през. Кеннеді належить до провідних постатей, недавно зформулював американську оборонну концепцію відносно Европи так: „Журба за різні вияви нашої здібности стосується не нашого плянування, а — скажімо це одверто —

нашої волі, — не нашої здібности щодо застосування атомової зброї, а нашої готовости зробити це".

Отже вже сама повища формула зродила в европейців сумнів, чи ЗДА, в руках яких знаходиться арсенал нуклеарного озброєння, рішаться його протиставити совєтському аґресорові. У зв'язку з цим през. де Ґоль дав рішучу відповідь: „Кожна держава, яка хоче вдержатися, мусить дбати за власну атомову зброю".

На весні 1961 р. през. Кеннеді, перебуваючи в Оттаві, між іншим, заявив, що його уряд матиме на увазі голодних на атом европейських союзників НАТО. Буде зорганізована інтеґрована атомова збройна сила НАТО.

Політичне значення цієї заяви полягало у тому, щоб европейських союзників приєднати до великого нуклеарно-відстрашуючого потенціялу НАТО і тим самим зліквідувати в них комплекс меншовартости. Вже тоді през. Кеннеді запроєктував для НАТО деяку скількість ракет „Поляріс" разом з реактивними підводними човнами. Проте від самого початку каденції през. Кеннеді проводиться послідовно принцип, що треба число посідачів атомової зброї обмежити до мінімуму і тим способом не допустити, щоб необачні союзники штовхнули ЗДА у війну проти СССР. Головну увагу зосереджує американська стратеґія на те, щоб нуклеарна зброя НАТО була інтеґрована в одно оперативне з'єднання під начальним командуванням ЗДА. В промові през. Кеннеді з 4 липня 1962 р. були порушені головні точки спору: 1) питання атомового озброєння, 2) справа відповідальности і 3) справа рішальних компетенцій щодо нуклеарної зброї і її вжиття.

Американська доктрина виключала існування самостійних ядрових сил в Европі, бо вони у випадку війни могли б спричинити катастрофу для світу. ЗДА, рахуючись з тим, що в Европі вже приступили дві держави до продукції атомової зброї, та що серед европейських союзників зросло бажання бути відповідальними співучасниками в питаннях застосування нуклеарної зброї, незалежно від того чи вона буде вжита чи ні, американський уряд погодився на організацію мультілятеральної і різнодержавної атомової сили, але зінтеґрованої з американською, і тільки у виїмково важливих випадках ці нуклеарно-ядерні сили могли б бути „визичувані". Отже згідно з повищим, атомові сили европейських союзників мали б бути сателітами американських, не посідаючи ніяких суверенних прав.

Під час нарад міністрів закордонних справ держав НАТО в Парижі, в грудні 1962 р. дуже різко були виявлені розбіжності між европейцями і американцями — членами НАТО. Напруження і недовір'я спричинилися тоді до стаґнації. На нарадах можна було винести враження, що союз НАТО є без тісного внутрішнього зв'язку. Різниці між европейськими і американськими становищами в особливій гостроті позначились в питаннях стратегічної концепції. Секретар оборони ЗДА Роберт МекНамара на цих нарадах спрецизував свою доктрину такими тезами:

1. ЗДА залишаються дальше при політиці, щоб в разі потреби застосувати всі роди зброї, які тільки будуть потрібні, щоб хоронити інтереси всіх партнерів.

2. Захід мусить зберігати нуклеарну зброю в повній силі, бо вона є пересторогою, щоб противник перший не застосував такої зброї.

3. „Малі" аґресії не будуть відстрашувані атомовою зброєю; тому треба мати до розпорядження озброєні звичайною зброєю армії, які мали б велику вогневу силу, рухливість і здібність якнайскорішої концентрації. Є це особливе завдання европейців, які тому повинні скріпити конвенціональні збройні сили.

З повищого наглядно видно, що на місце колишнього атомового меча мав би прийти в Европі меч конвенціональних збройних сил, а щитом мали б стати атомові сили НАТО.

Ця доктрина МекНамари була прийнята холодно. Французи збули її мовчанкою; британці сказали „ні", з коментарем, що ця концепція для Европи загрозлива; західні німці, які в багатьох випадках все ще узалежнені від політики ЗДА, зайняли посередню позицію, але загальна опінія в Західній Німеччині була проти тієї концепції. Европа для своєї оборони потребує цілком іншої стратегічної концепції, бо СССР із своїми сателітами в Середній Европі має бази ракет із середнім засягом та рівночасно масою військ конвенціональної зброї просто притолочує малокількісний стан армій із звичайною зброєю в Західній Европі. СССР має вже тепер 175 дивізій плюс 50 сателітних дивізій — разом 225. Згідно з американською новою стратегічною концепцією заплановано протиставити цій масі 30 дивізій. Відтинок Европа-середина мало б боронити тільки 22 західні дивізії, тоді, коли потрібно щонайменше 30.

Мабуть немає ані одного стратега в Західній Европі, який одобрював би нову американську стратегічну концепцію. З неї наглядно видно, що ЗДА не брали поважно до уваги безпосередньої загрози для Західньої Европи, бо змагають Европу „віднуклеаризувати", отож перемінити на безатомову полосу, придатну для збройного конфлікту на зразок Кореї, Індокитаю або Ляосу. Політику переходу від атому на клясичний зразок війни, в обличчі безперебійного зброєння і підготови до атомової війни збройних сил СССР не можна було вважати за ґарантію для старого континенту, навпаки така політика могла б довести до повної катастрофи. Тому европейські стратеги вважали, що — навпаки — єдиним ґарантом безпеки може бути стратегія щораз більшого переходу з клясичної на нуклеарну зброю.

Якою альтернативою керуються ЗДА, відкидаючи організацію незалежних національних атомових збройних сил?

Европейські стратеги вважають, що ЗДА, посідаючи монополь атомової зброї на Заході, тим самим мають право на екслюзивну контролю і можуть у виїмкових випадках її застосувати, або ні. На цій підставі ЗДА вважають себе за суверена в питаннях застосування нуклеарної зброї. Також авансування НАТО до „четвертої атомової збройної сили" не може стати альтернативою для національного атомового сепаратизму.

Що представляла б собою „четверта атомова збройна сила" НАТО? Це були б головним чином частини атомових збройних сил ЗДА в диспозиції НАТО, головно підводні човни „Поляріс" і частина стратегічного летунства (SAC) під контролею ЗДА. При цьому вирішальне слово згідно з законодавством ЗДА прислуговувало б тільки президентові Америки, а не кому іншому.

Знов же на організацію европейської атомової сили без американської допомоги не можна розраховувати. Така сила була б заслаба, щоб її можна було протиставити атомовим силам противника. Проблема політичної контролі також не могла б розв'язати справи, як довго нема одної федеративної европейської держави. У теперішньому стані, навіть коли б усі европейські члени НАТО мали власні атомові з'єднання, було б „12 пальців" на атомовому язичку (без Канади, ЗДА й Ісляндії).

Як відомо, кол. міністер оборони Німецької Федеративної Республіки Франц Йосиф Штравс разом з головнокомандуючим в Европі генералом Лоренсом Норстедом і генеральним секретарем НАТО д-ром Кірком У. Стіккером рішуче вимагали організації окремої „европейської атомової сили", яку повинні би озброїти

ЗДА. Вашинґтон погодився випродукувати деяку кількість середньозасяжних ракет і для европейських союзників віддати 200 штук за ціну коло 8 більйонів н. м. (2 більйони дол.), щоб покрити кошти продукції, але під умовою, якщо европейські партнери акцептують обов'язуючий їх внесок інтеґрованої командної структури. З цим европейці не погодилися, бо вони хочуть мати голос у всіх нуклеарних справах.

У зв'язку з неприхильною поставою европейців до американських пропозицій, през. Кеннеді думав, що йому вдасться американсько-англійським багамським „договором Нессо" з грудня 1962 покласти кінець европейському „бунтові". Як відомо, на підставі цього договору Англія погодилася разом з ЗДА віддати до диспозиції НАТО частину своїх стратеґічних і тактичних нуклеарно-повітряних сил, і цим способом створити в Европі одну атомову „стримуючу" силу, Deterrent. До співпраці були запрошені Франція та інші атомові союзники, які продукують атомово-носильні системи, малі ракети або відповідні літаки та атомові головні. Коли ж йдеться про ракети „Поляріс", призначені для Англії, їх запропоновано і Франції. Франція відкинула цю пропозицію, бо 1) вона не може припинити будування власної атомової сили, 2) ракети „Поляріс" для неї непридатні, коли вона ще не має відповідних підводно-атомових човнів і 3) непосильний для неї кошт.

Як мали б виглядати атомові збройні сили НАТО за пляном, що його в загальних зарисах прийнято в Оттаві 24 травня ц. р.? В першій фазі їх організації береться до уваги кругло 3 американські підводні човни „Поляріс" і 180 британських V-бомбардувальників і американські бомбардувальники, які знаходяться в Англії і в Еспанії. Вони мали б бути озброєні в тактичну атомову зброю. Туди приходили б і 8 ескадриль бомбовиків, здібних перевозити атомові бомби, з того 2 ескадрилі французькі та решта німецькі, голляндські, бельгійські, грецькі, італійські. Вся ця атомова збройна потуга була б різно-національна, але під командуванням заступника головного команданта збройних сил НАТО, европейського генерала.

Недавно появилися відомості у фаховій пресі, що в другій стадії мультілятеральна атомова збройна сила НАТО буде організована з 25 наводних воєнних кораблів, кожний озброєний 8 ракетами „Поляріс". Залога цієї початкової „Поляріс"-фльоти мала б бути різнонаціональна з станом коло 800 чоловік. Ракетний арсенал для тієї фльоти був би готовий щойно в 1967 р. Ця наводна фльота мала б постати при головній американсько-німецькій грошовій співпраці.

Мультілятеральні збройні сили НАТО могли б практично бути зорганізовані щойно в другій фазі, десь під кінець 60-их рр., і то після спільної розбудови т. зв. „Поляріс"-фльоти. Така фльота мала б бути власністю НАТО, отже це був би рід національної (державної) інтеґрації на відтинку збройних сил, бо ця фльота мусіла б бути будована і фінансована спільно, як також обсаджена і контрольована спільним апаратом. Такої фльоти не можна було б використати для національних потреб даної держави-союзника. Але Англія хоче мати власні „Поляріс"-човни (наразі 5), фінансувати самостійно і обсадити їх виключно англійською залогою. Отже тим самим Англія вже заздалегідь намагається зберегти у своїх руках частину „Поляріс"-фльоти і нею користуватися самостійно в разі потреби.

Коли мова про залоги, то кожний „Поляріс"-човен мав би залогу з 3-ох національностей. Ця обсада була б старанно підібрана і щонайменше 3 роки спільно вишколювана. Наразі ще не устійнено, як буде переведена — горизонтально чи вертикально — національна (крайова) організація. Вашинґтон схильний пого-

дитися і на не-американське командування на окремих „Поляріс"-човнах. Однак, поки американський Конґрес ще не змінив атомового закону, на кожному одному човні мусів би знаходитися американець та тримати під замком розривні головні ракет „Поляріс".

Найбільше клопотів справляє контрольна структура. Тут треба розрізняти політичну й оперативну контролю. Подробиці розподілу плянування і вирішальних компетенцій наразі ще не устійнені. Мало б бути зорганізовано одно політичне вирішальне тіло з 4-5 альянтів, а SACEUR мало б власне начальне нуклеарне командування, — із згаданим вище европейським генералом у проводі. Також не є ще певним, чи ЗДА не застережуть для себе право вета. Сьогодні вже можна передбачити, що Вашингтон робитиме все можливе, щоб на випадок „малої" війни не допустити до розпалення атомової війни. А це значило б, що розбудова сильних конвенціональних збройних сил і погодженість щодо одної конвенціональної оборони при „першім стику" з противником мусіло б коштувати багато жертв, які мусіла б дати Европа. Може бути й так, що ЗДА застережуть собі тільки „технічне вето" щодо електронічних устаткувань, які були б вбудовані в їхню нуклеарну зброю. Така нуклеарна збройна сила була б майже повністю узалежнена від американської комунікаційної системи.

Кошти вдержання такої нуклеарної збройної сили НАТО були б дуже великі. Німецькі знавці обчислили, що сама тільки Західня Німеччина мусіла б пожертвувати на покриття коштів будови „Поляріс"-фльоти коло 8 більйонів н. м., а кошти вдержання одного „Поляріс"-човна в рік мали б виносити коло 4 більйони н. м. Для порівняння: кошти прокормлення в рік одного куреня становлять коло 500,000 н. м.; кошти вдержання 500,000 Бундесвери в рік охоплюють коло 10 більйонів н. м.; один танк коштує коло 1.2 млн. н. м. Один „Поляріс"-човен озброєний 16 ракетами „Поляріс", мав би коштувати за амер. даними 450-500 млн. н. м.; а британський міністер оборони сер Торніктон подав висоту аж 600 млн. н. м. Для урухомлення цього доходять ще дуже великі кошти на систему зв'язку, моторові кораблі і т. д. До цього ще доходять біжучі кошти різних удосконалень ракет.

Покищо все ще самі ЗДА посідають 97% західнього атомового потенціялу. Тому малий атомовий потенціял заледве 3% інших союзників нині не може ще мати особливого стратегічного значення. Також треба сумніватися в те, чи „Поляріс"-фльота зможе виконати свої завдання, які европейці приділюють середньосяжним атомовим ракетам. Не відомо, чи „Поляріс"-фльота зуміє виправдати себе під час поборювання совєтської атомової зброї. Фахівці стверджують, що прибори до націлювання ракет „Поляріс" потребують ще великого удосконалення. Вони стверджують, що „Поляріс" як оборонна зброя може себе не виправдати, але як офензивна зброя для атомових атак проти міст противника, вона є нині чи не найкращим нищівним засобом. Отже того роду нищильних атак, згідно з доктриною МекНамари, не можна застосувати в початковій фазі війни. Тому европейці твердять, що поки американці застосували б ракети „Поляріс", то Західня Европа була б знищена. Директор Лондонського Інституту для стратегічних студій Алясляйр Бухан є такої думки, що „Поляріс" для европейців має таке саме значення, яке мають для британців ракети „Тор" і „Скайболт", або для турків і італійців — „Юпітер". СССР працює, так само як американці, над розвитком зброї для поборювання підводних човнів. У зв'язку з цим насувається питання, чи „Поляріс" зможе протиставитися совєтській протиракетній обороні? Але все ще залишається магутня ракета „Мінітмен". Проте, поки її введено б в бойову акцію, атомова сила НАТО може бути повністю викінчена, а доля решти вільних країх Західньої Европи припечатана.

МЕМУАРИСТИКА

В. Сімянців

Під Білянами

В роках 1944-45 мені гастенько приходилося зустрігатися з, скажім, Пилипом Пилиповигем. Він лишився „там" і називати його дійсним ім'ям покищо не буду. А, щоб не вийшло йому те на шкоду, помовгу багато дегого і про нього, хог життя його було досить цікаве, — в кожному разі, не таке, як багатьох з нас. По іншому він жив. Про нього можна сказати: „інженер-хемік, який не розбив ні однієї пробірки" — бо, після диплому, став відразу бизнесменом.

Не тільки зустрігався я з Пилипом Пилиповигем, а і, в неділі, гастенько у нього обідав. Був він одружений. Обіди були більш як добрі — не на картки. Умів Пилип Пилиповиг улаштовуватись в житті.

В одну з таких неділь, коли вже обід кінгався — було ще солодке, кава, дружина П. П. (більше вже не писатиму Пилип Пилиповиг), звернулася до мене зі запитом, як давно я знайомий з П. П.

Думаю. Підраховую. Але багу — як тільки з цим запитом звернулася до мене пані (хай буде Клава), П. П. затурбувався якось і то так, що то дуже звертало увагу. І з притиском просив свою дружину,

---

Нова американська стратегія оперта на „Поляріс"-фльоті не має нічого спільного з конечною реформою атлантійської оборонної спільноти. „Поляріс" не може бути ґарантом безпеки. Безпека може бути заґарантована тільки спільним політичним і стратегічним плянуванням, а це можливе до переведення тількн після основної реконструкції верхівки НАТО — союзу. Така політична і стратегічна спільнота цілей буде спроможна об'єднати загрожені від СССР країни, а це приверне взаємне довір'я, що є найголовніше в міждержавних союзах. І треба вірити, що до такого об'єднання і спільної координації всіх можливих засобів оборони Заходу таки дійде. Без співпраці ЗДА, Франції, Англії і Німеччини не можна навіть думати про успішну оборону Заходу. Атомова війна непотрібна ані Заходові, ані тим більше СССР, бо він з успіхом послуговується іншими методами боротьби — субверсивною діяльністю і революційними діями. Покищо Захід підходив до побудови своєї оборони однобічно, тільки з військового боку. А вже є крайній час, щоб і Захід рішився і на інші методи боротьби з міжнародим комунізмом. Комунікат про вислід конференції НАТО в Оттаві говорив про конечність такої політично-економічної єдности. І це великий поступ.

аби не розпитувала. Це мало, логігно, такий ефект, що пані, навпаки, все настирливіше допитувала. Все уперто тривала на своєму.

— Таж пригадайте, коли ви вперше запізналися?

— Правдоподібно в роках 1923-24 — сказав я.

Це роки, коли загав я бувати в тому місті.

— О, ні! — ви ще раніше знаєтеся.

— З Армії?

— Так, так (розтягаюги оте „а”), каже пані Клава, — з Армії!

Я довше подивився на тепер уже зовсім збентеженого П. П. І ніяк не міг пригадати.

— Ні, не пригадую.

А багуги вже таки зовсім розгубленого П. П., був би радий, як би ця балагка якось, як то кажуть, зам'ялася. Спробував щось оповідати, але пані Клава уже „розбіглася” так, що стримати її не було можливо засобами доброго товариства.

Багуги свою „перемогу”, повне збенетеження свого П. П. і мою ніяковість — урогисто сказала:

— Ви П. П. під Білянами два рази шаблею вдарили.

— От таке — „хрещеник” мій, — подумав я, десь там глибоко усміхнувшись. А огима шукав, на гладенькій як кавун голові П. П. слідів своєї „праці”.

— Щоб аж так погано!? — кавунгик виблискував як навоскований.

— Ніякісінького сліду?

Але пані Клава видно побагила глибоко сховану мою усмішку і відгадала мої думки:

— Так, так — був П. П. під вашою шаблею.

Не витримав бідний П. П. Встав з-за стола і вийшов з їдальні.

В дальшому оповідання пані Клави переконало мене, що ми таки вперше „познайомилися” з П. П. під Білянами в 1920 році.

Не перший, мабуть, П. П. каявся, що в „слабу хвилинку” висповідався своїй вірній дружині.

Ця балагка пригадала мені бій під Білянами, а тому, що я пишу гас до гасу спомини, так напишу з погатку, як все те було. Все треба, ніби, визнагити — коли це було тогно: день, місяць, рік. Рік, як уже казав, 1920. А далі, думаю, і не так важно. Визнагу то по-стародавньому: хліби вже були височенькі, а луки покошені. Ані до того, ані після того не багив я стільки нашої кінноти вкупі. Я, власне, і тоді не багив зразу всієї — бо того дуже багато було. А була під Білянами ціла Окрема Кінна Дивізія і всі кінні полки від піших дивізій. Це вкупі більше десяти полків. Уже при підході до Біляви видно було майже тільки кінноту.

Затемна підвели і наш полк, Чорних Запорожців, під самісінькі Біляни. Розташувались ми в полі поміж хлібами.

Наказ був — ранком, як погнуть наші гармати бити — все рушити має вперед. Перед нами тільки ворог.

А тепер за порядком, як то було тієї ногі.

Я вже казав, що пишу про щоденне наше життя. Про те, що видно рядовому козакові, з його місця в сотні. В сотню, в той гас, повернувся зі шпиталю козак кубанець Зануда. Багив я його останньо десь біля Староконстянтинова, в „трикутнику смерти", перед самісіньким вирушенням до Зимового Походу. Він шкандибав на одну ногу. Десь загепилася за нього куля. Тепер коня не мав. Приїхав за нами, ги то з кулеметниками, ги гармашами, і вже вногі знайшов у полі сотню. Рішення його було — до ранку мусить з нами в кінному ладу бути. І пошкандибав поздовж фронту.

Знався Зануда на конях дуже добре. Може так за якусь годину, повернувся до сотні уже на коні. Ніг — обмацують хлопці коня. Хвалять Зануду, що добре вибрав. Та й без Зануди — зі заплющеними огима пізнаю коня. Пізнав та не все.

Щоб кубанці не були діткнуті — коней тоді крали так би мовити, соборно. Але терпіла від того найбільше галицька кіннота. Її обкрадали немилосердно.

Тут пригадалося щось, що не було під Білянами. А гогось мені здається, що це буде тяжко десь пригепити, а тут не зовсім зайве. Стояв наш полк, мабуть, отоді перший і останній раз на відпогинку — як резерва. Правда, з тієї резерви нас, майже, щодня викликали на фронт.

І от видумали хлопці „тюкати". Як в'їде в село підвода військова з жінкою, так і погинається оте „тю!", „тю!" І то герез цілісіньке село, а село було довге. Від першої хати і до останньої з-за кожного плоту „тю!" та й „тю!", та розтягнуте — що оте „ю" ніби аж свистить. На всі голоси і що тільки видати можна з горлянки.

Заборонило нагальство отаку „забаву".

А „робити" ж щось треба! І винахідливість меж не має.

Стоїть купка посеред вулиці і гекає. Їде якийсь „гужий" — з іншої гастини. Хтось з купи виривається до переїжджого з галасуванням: — Степане! Та ти живий!? — І меле щось там далі. А головне, лізе обніматися та голомкатися.

І аж поки виявиться, що сталася помилка, з перепросинами за затримання, та згадками про страшенну подібність до „славного Степана", і висловленням гіркости, що то таки насправді не Степан. У довірливого „Степана" за той гас порозпинають попруги, поводи — отаке щось.

Але: з їжою приходить апетит. І одного такого „Степана” так міцно обнімали та раділи зі зустрігі, що стягли з коня. А поки „Степан видістався з палких обіймів та з'ясувалося, що це помилка, так коня вже одвели.

Це, можливо, так трохи, виправдання Зануди. А тепер знов про Біляни.

За якийсь гас гуємо гамірок котиться до нас від гетвертої сотні. А за хвилю козаки гетвертої сотні отогили Зануду, коня і тих. що були близько. Хотіли покарати козаки гетвертої сотні бідного Зануду, та наші не дали. Хіба ж він узяв коня для власної користи? Може завтра і коня і Зануди не буде. Та й він же коня взяв з якогось штабу.

Не повезло Зануді. Дійсно він того коня взяв у штабі, але у зв'язкового від гетвертої сотні. Той схопився відразу. Побіг до своїх. Може кінь відв'язався та сам пішов до сотні. А в сотні йому сказали, що попри них хтось поїхав так нагe на його коні.

Але завзятий Зануда таки ранком був на коні, а у вегорі уже десь виміняв на іншого. Щож — жаль! Але виходить, не завжди добрі наміри ходять по рівних дорогах.

І вже до самого ранку не трапилося нігого у нашій сотні.

Отак хто передрімав, а хто і добре виспавшись, догекалися ранку. А ранок приходив загорнутий в туманець, який піднімався з рігегки, що була перед нами. Все вже перевірено: зброя, коні. Чекаємо на гасло, вглядаюгись в заслону туману.

Вирисувалися трохи зліва перед нами, рівнобіжно з фронтом силюети їздців. Заторохтіли наші кулемети. І тут же вдарили наші гармати.

Пішли вперед.

Мала затримка.

Чуємо: „Третя сотня завернути піхоту!”

Якась гастина помилилася і, замість вперед, дружньо перла в запілля. З мобілізованими таке траплялося. При хрещенні і діти вириваються від холодної води, а це ж хрещення вогнем.

Операція завертати свою піхоту є і трагігна, і в той же гас, при згадці, хогеться сміятись. Доганяєте цих нещасних, що їм переплутався напрямок, і, витягнувши ногу зі стремена, штовхаєте нею в спину, ги там в потилицю. Піхотинець летить на землю. Коли лежить — добре. Коли поверещав і повертається назад — ще ліпше. Але коли піднявся і намагається дотримати попередній курс — гастуєте шаблею, але ширшим боком, то вже напевне поможе, ліпше, як з компасом, зорієнтується в гастинах світу.

Перекинувши отак декількох і багуги, що то помогло, доганяю переднього, що вирвався таки далегенько — видно, добрі ноги мав.

Догнав. Штовхнув. Перекинувся, але завзято повзе на гопирьох, не міняюги курсу.

Добре виміряв я, перехилизся з коня і таки, зі смаком, оперезав шаблею поперек спини. За завзятість, зі щирістю, думаю, дістанеш.

Підскогив і до мене з якимись там науками, що він старшина ... Мовгав би ліпше.

Не знаю, ги діяв я по статуту, ги ні, але ще раз спустив клинок не без меншого смаку. І зараз же підняв шаблю, ніби показуюги цим, що не збираюся кінгати запогатковане, а скорше, що збільшу темпо. Зміркував він, що я не на те тут, щоб слухати лекції зі статуту, а коли і слухатиму, так „платня" паки і паки пектиме йому по спині. Швиденько побіг доганяти своїх, не оглядаюгись.

Так оце таким способом я „познайомився" з Пилипом Пилиповигем дійсно під Білянами 1920 року, коли хліба були висогенькі, а луки були вже покошені, „охрестивши" його тільки двігі шаблею, уживаюги цієї шляхетної зброї не зовсім по признагенні. Бив же мене батько ложкою в лоб.

Фронт був прорваний і ми займали Біляни. Перед нами тікали напів одягнені, а то і зовсім в білизні гервоні. Видно, аж ніяк не сподівалися „гостей" так рано. Нам, головік десятьом, дали якусь вулицю, щоб її прогистити, аж до другого кінця села. Проїхали ми пару кроків і нас раптом обстріляли.

В селі кіннота не любить воювати. Хог як звикли були тоді до цього, але в заселеному пункті погувалися не так гарно, як в полі. Погали ми об'їжджати поза хатами, садками та огородами, залишивши пару козаків на тім місці, де нас застали перші постріли, щоб їм відповідали. А нас оріентували ворожі постріли, де вони є. І так заховані несподівано вискогили прямо їм „під ніс" і накрили.

Той, у якого я відбирав кріса, був присадкуватий, кругломорденький, з горним волоссям і горними огима, я думав, що це наш та й питаю:

— Відкіль?

— Волінскій, гомусь, ніби намагаюгись вимовити по російськи, відповів він мені.

— Українець? — питаю далі.

Труснув якось невизнагено раменами. Виходило ніби, як хогеш, так хай буде і українець. Але далі говорив цілком добре по-нашому. Два інші були москалики.

Одібрали документи, обшукали — як належало в такому випадку. За пару хат уже видно поле. Завдання майже виконано, спішитися нема куди.

І відгуваю, що мені щось муляє в голові.

— А дє гетвертий? — питаю у полонених. Бо пригадав, що їх стріляло по нас гетверо. Убитого немає, хіба втік?

Мовгать полонені.

Глянув на полонених. Волиняк стоїть і з байдужою упертістю дивиться в землю. Один кацапгук щось не дуже переляканий, а другий Ваня — видно зовсім душа в п'ятках.

Вибрав я того не дуже переляканого і до нього:

— Де гетвертий?

Багу, і йому душа помалу, але повзе вниз.

— Де гетвертий? — уже з притиском.

Хлопці піднявши кріси оглядають терен.

Моргнув, не сказав, той не дуже переляканий, показуюги за тин. З-за плоту, з-під колоди, врослої в бур'ян, витягли ще одного. Цей уже таки переляканий, що слова не витягнеш. Обмацали кишені — не має нігого.

— Документи? Бумаґі? — вимагаю від нього, хто? Відкіля? Чи вдавав „грека", ги дійсно зовсім не володів собою — мовгить і труситься.

Поки я намагався, уже злізши з коня, хлопці знайшли пагегку, заткнуту під колодою.

І по зовнішньости і по документах виходить, що мойсеєвої віри, і ще й до того комісар.

Два наші повели полонених назад, а решта поїхали до останньої хати, на край села, з погуттям, що хог на якийсь гас маємо відпогинок. Хог не наїстися, так напитися досхогу буде можна. Стрілянина йшла десь вже й далеко впереді. Але тут навколо було тихо.

П'ємо воду у дворі тієї хати, та розглядаємося. Поля підходять до самісінького двору. Трохи далі кущі, ги молодий лісок — якісь дерева.

Нараз з жита кинуто до двору ґранату. Розірвалась, та не зробила нам жадної шкоди, бо не докинуто. Постріли з крісів і по полі побігло головік п'ятнадцять гервоних.

Повисла рука в Ігоря, як пригеплена. Захитався в сідлі Ілько.

Віддаль до гервоних була така мала, а можливості до атаки такі пригожі — рівне поле. Потім кидали кріси, піднімали руки. Та було вже зовсім пізно.

Після бою під Білянами довідалися ми, що та кіннота, що була показалася нам ліворуг, в самісінький момент погатку бою, була гота донських козаків з полку полковника Фролова. Фроловці, як їм казали, були за самостійну, соборну Україну і воювали у складі Армії УНР добровільно. Чого, і як вони дісталися в тому бою між два фронти, ще перед гаслом, я не довідався, але на здоров'я це їм не вийшло.

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

Братство кол. вояків 1 УД УНА

8-ий КРАЙОВИЙ З'ЇЗД БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА В ЗДА

Крайова Управа Братства кол. вояків 1 УД УНА в ЗДА повідомляє всі Станиці, Уповноважених Крайової Управи, всіх колишніх дивізійників та загал українського громадянства, що 8-ий Крайовий З'їзд Братства кол. вояків 1 УД УНА в ЗДА відбудеться у днях 31-го серпня та 1-го і 2-го вересня ц. р. на Оселі ОДВУ ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па.

ПРОГРАМА З'ЇЗДУ:

СУБОТА, 31 серпня 1963:

- а) Реєстрація делеґатів та гостей,
- б) Ділові наради,
- в) Забава.

НЕДІЛЯ, 1 вересня:

- а) Апель кол. вояків 1-ої Української Дивізії,
- б) Польова Служба Божа,
- в) Ювілейний Бенкет з нагоди 20-ліття постання 1 УД,
- г) Мистецька програма,
- ґ) Забава.

ПОНЕДІЛОК, 2 вересня:

Дозвілля, купання, прогулянки і т. п.

Крім цього заплановано спільну прогулянку до Нової Швайцарії, висвітлення фотомонтажу „Шляхами 1-ої Української Дивізії", висвітлення фільмів з життя Братства та виставки Музею-Архіву та видань Братства.

Оселя ім. О. Ольжича положена в чарівній, мальовничій околиці, що дуже нагадує нашу рідну Верховину. Оселя має доволі вигідних приміщень, смачну українську кухню та добірну бару. Управа Оселі докладає усіх зусиль, щоб усі дивізійники та гості почувалися під час Крайового З'їзду якнайкраще, щоб згідно з дивізійним висловом „шафа грала".

Оплата за побут на Оселі виносить за один день від $6,50 до $7,50, залежно від того, чи вимагаєте для себе окремої кімнати, чи задовільнитеся спільною. В ціну оплати побуту на Оселі включено оплату за нічліг та прохарчування (снідання, обід, вечеря). Діти до 15-го року життя платять половину ціни.

8-ий Крайовий З'їзд буде кульмінаційною точкою святкувань 20-ліття 1-ої Української Дивізії УНА. На З'їзд запрошено всіх українських генералів, що проживають на терені ЗДА, побратимів зброї українських комбатантських організацій та представників всіх угрупувань зорганізованого українського життя. Кра-

йова Управа має всі підстави сподіватись, що 8-ий Крайовий З'їзд відбудеться справді величаво, при великій участі так колишніх дивізійників, як і українського громадянства.

З вояцьким привітом!

За Крайову Управу:

Любомир Білик, голова **Ігор Чмола, секретар**

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ІЗ КРАЙОВИМИ УПРАВАМИ ЗДА І КАНАДИ

30-го березня 63 р. відбулося в Боффало, Н. Й. в приміщенні української католицької школи при 995 Фільмор евеню засідання, в якому взяли участь члени Головної Управи: **І. Скіра, М. Головчак, Б. Артимишин, В. Заброцький, Л. Рихтицький** і **В. Гриньох**, члени Крайової Управи ЗДА: **Л. Білик, З. Коновка, І. Чмола, А. Кобрин, О. Городнський, Я. Колодій, М. Бурчак** і **Т. Чмола**, члени Крайової Управи Канади: **М. Малецький, В. Гузар, С. Гуляк** і **Б. Бігус**, від Братства Броди-Лев: **О. Стеткевич** та представники Станиць Боффало: **С. Слабик**, Клівленд: **Г. Крісла-тий** і **А. Вільшанськнй**, Дітройт: **Б. Левицький**, Рочестер: **В. Лаба** і **А. Грабар** та Шикаґо: **Б. Кашуба.**

Засідання відкрив і провадив першою його частиною голова Гол. Управи **І. Скіра.** Поодинокі панове реферували приготовані теми.

М. Малецький з'ясував основні завдання Братства під сучасну пору, кладучи натиск на інформативно-видавничу ділянку і працю над молоддю.

І. Скіра подав практичний поділ діяльности між Гол. Управою і Крайовими Управами. Гол. Управа втримує зв'язок із Кр. Управами і комбатантськими організаціями на теренах, де немає Братства, веде „Вісті Комбатанта", Видавництво Братства, Архів-Музей та значкові видання, тоді, коли Кр. Управи держать зв'язок із Станицями, ведуть допомогову діяльність, охорону могил по лінії Братства Броди-Лев, створюють фінансову базу, співпрацюють із молодечими, громадськими та комбатантськими організаціями свого терену.

При тому обговорено такі організаційні поняття як координація праці, взаємодопомога, звітність і інформація. Однодушно стверджено, що єдність Братства є найбільшим дотеперішнім його досягненням і мусить бути за всяку ціну збережена і на майбутнє.

До питань пов'язаних із 20-літтям Дивізії говорили:

Л. Рихтицький — почесний і діловий комітети запляновані початково, не переведені в практичну стадію. **О. Городиський** — з'ясував плян пропам'ятної медалі з нагоди 20-ліття Дивізії та сталого ордену в трьох ступнях. Цю проблему залишено до дальшого розгляду і вирішення Головній Управі. **Л. Білик** — подав стан підготовки одноднівки редакція якої знаходиться в руках Л. Рихтицького. (Одноднівка появилася перед Зеленими Святами). Для терену ЗДА і Канади роздано відзначки для продажу при ювілейних святкуваннях. **Б. Артимишин** — показав присутнім деякі світлини, що їх він готовить до видання „Альбому 1 УД". Редакцією цього видання займається **О. Лисяк.** Фінансування Альбому передбачено у формі позичок від Кр. Управ і Станиць та розписання передплати. **В. Заброцький** зреферував бюджет Гол. Управи, який базується на вплатах із теренів ЗДА і Канади. Про фінансовий стан Канади подав **В. Гузар** і ЗДА — **А. Кобрин.**

Видавництво Гол. Управи Братства рішено зосередити в руках **Б. Бігуса.** Фінансову базу видавництва творитимуть фінанси Братства. Після одноднівки наступним виданням буде „Альбом світлин 1 УД". Затверджено внесок заходом Станиці Шикаґо перевидати „Осу" видання з Ріміні.

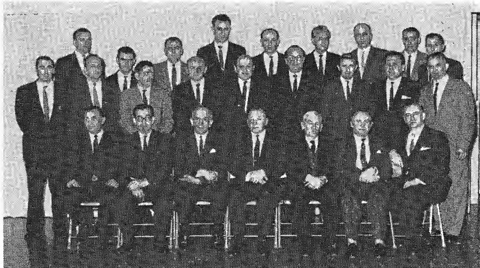
В. Гриньох подав про працю адміністрації і редакції журналу Гол. Управи „Вісті Комбатанта" та про його фінансовий стан. **О. Городиський** накреслив стан, в якому знаходиться Музей-Архів Братства в Шикаґо та зобов'язався перевести його інвентаризацію. При Гол. Управі діє відділ поштових марок і філятелістичних видань, завідуючим якого обрано **Л. Рихтицького,** а завідуючим коморою поштової станиці **Б. Кашубу. В. Гузар** подав про потребу зміни статуту Братства, особливо нового способу вибору Гол. Управи. Новий статут опрацює Президія Ради Братства та дасть проєкт до затвердження Раді Братства, себто представникам усіх теренів.

В справі Воєнного Хреста Української Національної Ради Головна Управа звернеться за виясненням дат, поданих у комунікаті до Виконного Органу. В дискусії порушено також справу Історії Дивізії, потребу комбатантських шапок тощо.

Другою частиною засідання проводив голова Крайової Управи ЗДА — **Л. Білик.** Крім ряду організаційних справ вирішено, що наступний Крайовий З'їзд Братства в ЗДА відбудеться 31 серпня — 1, 2 вересня („День Праці") на оселі ім. Ольжича в Лігайтоні, Па.

Рішено звернути належну увагу для відмічення 20-ліття Дивізії при нагоді літніх таборів молоді.

Засідання тривало 9 годин і всі точки широко дискутовано. Господарем була Станиця в Боффало. Наради відвідав ген.-хор. П. Самутін та поділився з присутніми думками на актуальні комбатантські теми. В перерві відбулась вечеря, приготована Жіночою Секцією Станиці, в якій взяв участь також місцевий парох о. Й. Чайковський.

Головна Управа Братства кол. вояків 1 УД УНА, — посередині сидить голова, інж. Іван Скіра.

СВЯТКУВАННЯ 20-ЛІТТЯ ПОСТАННЯ 1-ої УД УНА НА ТЕРЕНІ ЗДА

Звідомлення Крайової Управи Братства

В навечер'я Різдва Христового Крайова Управа розіслала всім Управам Станиць та Уповноваженим Крайової Управи спільний заклик Крайових Управ Канади й ЗДА. Заклик закінчувався слідуючими словами: „У 20-ту річницю закликаємо усіх вояків Дивізії скріпити й посилити нашу дію в ім'я тих ідеалів, задля яких ми маршували в рядах Дивізії, в ім'я яких тисячі наших друзів зложили своє життя — ми остались в живих, щоб їхню працю продовжувати. 1963 рік проголошуємо роком святкувань 20-ої річниці створення 1-ої Української Дивізії, Української Національної Армії".

Рада Директорів УККА на своїм засіданні 30 березня 1963 між іншим видала слідуючу пригадку: „Рада Директорів УККА пригадує, що в цьому 1963-му році припадає 20-та річниця формування 1-ої Української Дивізії УНА, яка кровавилась на протибольшевицьких фронтах, і роковини якої цим відзначує, нав'язуючи до енунціяції 8-го Конґресу з нагоди 20-річчя УПА, де була згадка і про цю Дивізію". На жаль, тисячі поляглих 1-ої Української Дивізії УНА під Бродами, на Словаччині та під Ґляхенберґом не отримали кращої і ширшої згадки від нашої керівної установи в ЗДА.

Тим часом святкування 20-ліття 1-ої Української Дивізії УНА в ЗДА проходять по містах українського поселення в ЗДА при всебічній піддержці українського громадянства. Станиця в Філядельфії відсвяткувала цей ювілей 3-го лютого 1963 величавим бенкетом та балем. Станиця в Боффало відзначила 20-ліття Дивізії 28-го квітня Академією-концертом. Станиця в Дітройті влаштувала з тієї нагоди бенкет 5-го травня. Станиця в Ютиці відмітила ювілей Дивізії Святочною Академією у дні 19 травня, Станиця в Трентоні перевела свої святкування під кінець травня. Станиця в Лігайтоні підготовляє відповідні святкування в літніх місяцях. Станиці в Ню Йорку, Шикаґо, Рочестері, Клівленді і Нюарку плянують відзначити по своїх містах 20-ліття створення 1-ої Української Дивізії ранньою осінню.

Кульмінаційною точкою ювілейних святкувань має стати 8-ий Крайовий З'їзд, що має відбутися у днях 31-го серпня та 1-го і 2-го вересня ц. р. на Оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па. Крайова Управа у співпраці з Діловим Комітетом та Управою Оселі ім. О. Ольжича докладає всіх зусиль, щоб З'їзд вийшов справді величаво та став китицею квітів пошани для тих, що разом з нами вийшли „в далеку дорогу" та остались по дорозі в важкій мандрівці 1-ої Української Дивізії до кращого завтра нашої Батьківщини.

Ігор Чмола

ПОЯСНЮЙТЕ НЕВІДОМІ СВІТЛИНИ

На заклик у попередньому числі „Вістей Комбатанта" за інформаціями відносно поміщеної там знимки на стор. 22, Головна Управа Братства одержала дотепер такі інформації:

1. Знимка була поміщена в журналі „Вісті" Братства ч. 7-8 за 1954 р. із статтею В. Бендера „Дивізіє, гей, рідна мати!". Із статті виходило б, що це присяга частин 1 УД звербованих з УВВ в місцевості Ощадвіца на Словаччині.

2. Із Станиці Едмонтон, Канада, інформують, що знимка зроблена під час присяги в Еленбурґ біля Ляйпціґу, де вишколювались радисти й телефоністи поліційних полків, один із членів там був та має цю знимку.

3. У Філядельфії один із членів Братства твердить, що це знимка СС-касарні в Нюрнберґу, де вишколювалися старшини й підстаршини зв'язку з Дивізії. Таку знимку можна було там на-

бути в кіоску і вона не представляє окремої дивізійної частини.

Головна Управа Братства просить присилати дальші інформації в цій справі.

Головна Управа Братства подає до відома, що вже готовиться „Альбом світлин 1 УД" під редакцією Олега Лисяка. Це буде репрезентативне видання Братства для відмічення 20-ліття створення 1 УД, яке являтиме собою історію 1 УД в світлинах.

Першу пожертву на цю ціль зложив інж. Р. Герасимович з Балтімор, Мд., у висоті 50 долярів.

Головна Управа сподівається, що цей щедрий даток інж. Р. Герасимовича знайде відгук серед всіх членів Братства й заохотить їх до дальших пожертв.

З діяльности Станиць Братства 1 УД

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

ЩЕ ДО СВЯТКУВАННЯ 20-РІЧЧЯ ДИВІЗІЇ

Як звітовано в попередньому числі „В.К.", Станиця влаштувала для відмічення ювілею Дивізії „Галичина" бенкет і баль 2 лютого 1963. Для завершення ювілейних святкувань у самий день проголошення творення Дивізії, 28 квітня ц. р. відправлено в греко-католицькій катедрі при Френклін вул. Службу Божу в намірені українського народу та Панахиду за упавших вояків Дивізії. У Богослужбах взяли участь з прапорами Станиця Братства, Відділ ОбВУА, Пласт і СУМА.

Увечір перед ювілеєм відбулися святочні сходини членства, на яких реферат відчитав голова Станиці М. Гись. Після того у гутірці порушено низку справ, зв'язаних з творенням Дивізії та її діями.

12 травня 1963 р. відбулась у Філядельфії зустріч громадянства з проф. д-ром В. Кубійовичем, в якій взяли участь і представники Станиці Братства та склали при тій нагоді 50 дол. на фонд Енциклопедії Українознавства.

БОФФАЛО, Н. Й.

ЗБІРКИ, ЗБОРИ, КОНЦЕРТ, ХОР

Станиця Братства кол. вояків 1 УД УНА в Боффало, хоч невеличка своїм числом, не відступає у своїй активності іншим великим Станицям Братства.

У місяці грудні переведено збірку на „Фонд Українського Воєнного Інваліда". У збірці взяли участь майже всі члени Станиці. Місто Боффало поділено на поодинокі райони, кожний збірщик одержав водповідний район і його завданням було зайти до всіх українських родин свого району з проханням зложити пожертву на українських інвалідів. Станиця Боффало могла похвалитися імпозантною сумою зібраних грошей 653 дол., яку переслано Суспільній Службі Комбатантів.

У неділю 24 лютого відбулись Загальні Збори Станиці у присутності 17 членів Станиці. На Загальних Зборах довідались ми, що стан Станиці піднісся до 25 членів, та що Крайова Управа вважає Станицю Боффало одною із взірцевих своїх Станиць. Із вдячности за жертвенне ведення справ Станиці одноголосно переобрано Управу Станиці у складі: Степан Слабик голова, Любомир Головатий секретар і Онуфрій Білоголовський фін. референт, на черговий діловий рік.

27-го квітня наша Станиця відзначила 20-ліття створення 1-ої Української Дивізії УНА Академією-концертом.

У дні Зелених Свят, а радше в неділю 2-го червня під всіма українськими церквами міста Боффало та околиці, в порозумінні та при піддержці мі-

сцевих отців парохів, переведено збірку на фонд охорони могил, яка теж дала гарний вислід, а саме суму $194,57.

Цей допис був би неповний, коли б не згадати, що в Боффало вже п'ятий рік існує одинокий у світі чоловічий хор Братства кол. вояків 1 УД УНА „Вурлаки". Диригентом хору є Юрій Лаврівський. Хор має свою Управу, яку очолює Тарас Чмола. Чисельний стан хору 45 співаків. За основне своє завдання хор поставив собі плекання української вояцької пісні. В репертуарі хору є цілі концерти стрілецьких, дивізійних та упівських пісень. За час своєї діяльности хор придбав собі вже чималу славу. **І. Ч.**

НЮ ЙОРК, Н. Й.

ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ І НАРАДА

На запрошення ініціятивного комітету для відзначення 20-ої річниці створення 1 УД УНА відбулася в Ню Йорку в дні 25 травня ц. р. в приміщенні Народного Дому товариська зустріч кол. дивізійників. Приявних було понад 40 кол. вояків Дивізії, що проживають тепер в Ню Йорку й околиці. Зустріч відкрив голова ініціятивного комітету сот. В. Яворський, вітаючи всіх приявних, і попросив до почесної президії пп. полк. Барвінського, голову Гол. Управи Братства 1 УД УНА інж. І. Скіру, голову Братства „Броди-Лев" сот. О. Стеткевича, інж. К. Богачевського та на секретарів пп. ред. М. Француженка й В. Гриньоха.

Далі сот. В. Яворський з'ясував коротко ціль зустрічі й відкрив дискусію, в якій забирали слово пп. д-р Б. Левицький, інж. І. Скіра, П. Шуган, Г. Яремчук, І. Зарицький, ред. О. Лисяк й інші приявні. В основному дискусія йшла в двох напрямах: відзначення 20-ліття створення 1-ої Української Дивізії членами на терені Ню Йорку й відновлення праці місцевої Станиці Братства 1 УД УНА та піддержування праці Братства „Броди-Лев".

Сходини вибрали 12-членний Комітет під головуванням сот. В. Яворського з завданням підготовити на осінній час ц. р. програму святкувань для відзначення 20-ліття створення Дивізії. Комітет має право просити до співучасти представників інших українських громадських організацій. Всі дискутанти підкреслювали, що святкування — детальне опрацювання плянів залишено комітетові — повинні пройти на високому репрезентативному рівні та якнайбільш гідно відзначити подію з-перед двадцяти років.

Зустріч закінчено спільною перекуською.

НЮАРК, Н. ДЖ.

ТОВАРИСЬКИЙ ВЕЧІР

В суботу 18-го травня ц. р. Станиця Братства 1 УД УНА в Нюарку запросила своїх членів з родинами на товариську зустріч-вечірку.

Зустріч відкрив і привітав приявних пань і панів голова Станиці Н. Ліщинський. Він згадав, що Станиця плянує влаштувати осінню Академію для відзначення 20-ліття створення 1-ої Української Дивізії, а сьогодні Управа сподіється, що при перекусці й розмові пригадаються „давні" часи, та що цей вечір вплине на скріплення товариського співжиття членів.

В дальшій програмі вечірки п. Юркевич відспівав під оплески присутніх кілька дивізійних пісень при акомпаніяменті бандури; популярний Селепко Лавочка розвеселив приявне товариство жартівливим монологом з найновішої дійсности. На закінчення висвітлено кольоровий фільм з Австрії з посвячення пам'ятника на могилі поляглих дивізійників в Ґляйхенберґу.

При обильній і смачній перекусці, переплітаній співами, жартами й танцями — швидко й приємно пройшов вечірній час.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

НАРАДИ НОВОЇ УПРАВИ

В дні 3-го березня ц. р. відбулися в приміщеннях Народного Дому чергові Звичайні Загальні Збори Станиці Братства 1 УД УНА в Клівленді. Після заслухання звітів уступаючої Управи та уділення їй абсолюторії, на наступну каденцію вибрано нову Управу на чолі з Г. Кріслатим.

В дні 17-го березня відбулося перше засідання нової й старої Управ, на якому стара Управа передала новій архіви Станиці, як теж поінформувала про всі зобов'язання супроти Крайової і Головної Управ та про заплановані Станицею деякі справи на біжучий рік.

Після остаточного, формального перебрання аґенд новою Управою, обговорено низку питань і проблем Станиці, які стоять під знаком 20-ліття створення 1 УД УНА, а саме: а) виїзд делеґатів на Пленарний З'їзд до Боффало на день 30-го березня ц. р., б) переведення на вже одержані листи грошової збірки на ціль видання одноднівки Головної і Крайової Управ ЗДА й Канади, як рівнож збирання оголошень в підприємців, в) активізація членів Станиці Братства міста Клівлевду й околиць, як рівнож відшукування друзів, які з різних причин ще не оформилися, як члени Станиці, наголошуючи при тому, що 1963 рік — це Ювілейний Рік створення Дивізії, г) влаштовувати різного роду ширші сходини й імпрези, які з відповідно продуманою програмою формуюче впливали б на членів Станиці, в цілі скріплення активности, а тим самим підготовляти ґрунт до гідного відсвяткування Ювілею 20-ліття створення 1 УД УНА.

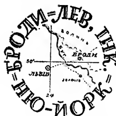
В дні 10-го квітня ц. р. відбулося чергове засідання Управи Станиці, на якому делеґати на Пленарний З'їзд Головної і Крайових Управ в Боффало — Г. Кріслатий і А. Вільшанський поінформували присутніх про перебіг нарад та зобов'язання супроти Головної і Крайових Управ, а саме: а) на Пленарному З'їзді рішено видати альбом Дивізії, тому Головна Управа звертається з проханням до всіх членів Дивізії про допомогу. Хто має знимки з різних вишколів, фронту, полону чи поляглих друзів — проситься випозичити їх до використання, б) одобрено перевидання рімінської „Оси". Якщо б хтось з друзів мав комплет, або навіть поодинокі числа, проситься так знимки, як і „Осу" передати на руки голови Станиці Г. Кріслатого з запевненням, що після використання їх повернеться до рук власника. Управа Станиці просить від себе, щоб цієї, так важливої справи не легковажити, та піти назустріч для оформлення документальних матеріялів для історії Дивізії та передати їх молодому поколінню: „Що боролись колись, полягли, а не здались . . ."

Управа Станиці Братства в Клівленді рішила відбути ширші сходини з рефератом П. Трача. Делеґати на Пленарний З'їзд подадуть звіти з його перебігу нарад, устійниться дату Ювілейного Свята в м. Клівленді та біжучі справи, а в першу чергу відмічення поминок по поляглих друзях на Зелені Свята також у наступному році.

„СЕЗОНОВІ СТАНИЦІ" БРАТСТВА В ЗДА

Літній вакаційний сезон в ЗДА відомий з того, що в ньому завмирає організаційне життя в громадах українського скупчення. В літній час членство Братства, як і вся громада, виїздить на вакації чи при кінці тижня над море або в гори. Зокрема, у відпочинковій місцевості Гантер чи пак в сусідньому Лексінґтоні, Н. Й. зустрічаються багато дивізійників з Ню Йорку, Нюарку та інших місцевостей і вони улаштували минулого року літню забаву Братства „Броди-Лев", призначуючи дохід на гуцульську церкву в Гантері.

Подібно плянують вони і на цей рік. Другим літнім скупченням членства, головно з Філядельфії а також Ню Йорку стала Оселя ім. Ольжича в Лігайтоні, Па. Багато дивізійників побудували тут свої хати на літо. Поселенці відбули вже перші сходини, вибрали Управу з інж. М. Ліщинським як головою, та намітили плян праці: зорганізувати кол. вояків з недалеких місцевостей як Бетлегем, Нордгемптон та ін. і відбути ряд імпрез, головно в рамках літнього табору молоді на тій Оселі в часі сезону.

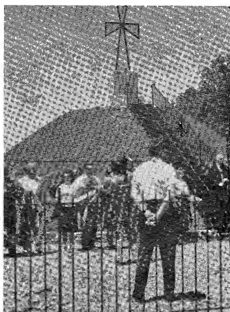
"Brody-Lew" Inc., Brotherhood

БРАТСТВО ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ
UKRAINIAN BROTHERHOOD FOR THE PRESERVATION OF WAR GRAVES AND MEMORIALS

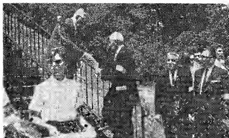
МОГИЛА-ПАМ'ЯТНИК ПОЛЯГЛИМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

Чудова погода сприяла переведенню величавої маніфестації, яка 2 червня ц. р. відбулася на оселі Українського Робітничого Союзу „Верхівина" в Ґлен Спей, в Кетскільських горах стейту Ню Йарк. Ця маніфестація, яка стягнула на оселю коло 2000 осіб, була присвячена відкриттю хреста на Пам'ятнику-Могилі в честь Поляглих Борців за Україну. Найбільшу заслугу у довершенні цього благородного діла мали Товариство Броди-Лев, що опікується вояцькими могилами й Робітничий Союз, який дарував відповідну площу на своїй оселі. Для збірки фондів, реалізації задуму, переведення свята відкриття, формального оформлення власности площі і т. п. справ, зв'язаних з будовою Пам'ятника, покликано до життя окремий Комітет, на голову якого запрошено генерала Аркадія Валійського.

Віділонення Пам'ятника попередили Богослужби з Панахидами за душі Поляглих Борців, що їх відправили — православну о. д-р В. Колодницький і греко-католицьку о. д-р С. Сабол, ЧСВВ. На великому майдані перед Пам'ятником Ів. Франкові зформувався похід, що пішов під Могилу-Пам'ятник з вишикованими рядами колишніх вояків впереді. Під час походу хор співав жалобні й вояцькі марші. Церемонію відкриття Пам'ятника розпочав голова Комітету Побудови Могили-Пам'ятника, ген. А. Валійський, який у своїй промові подав м. ін. коротку історію того

Відкриття Могили-Пам'ятника поляглим за Волю України, Ґлен-Спей (УРСоюз) червень 1963 року.

Голова Українського Робітничого Союзу Антін Батюк передає акт власности ґрунту під Могилою-Пам'ятником голові Т-ва „Броди-Лев" кол. старшині УСС і 1 УД Й. Стеткевичеві.

задуму та його реалізації. Він підкреслив, що всенаціональний характер цієї Могили-Пам'ятника зазначений приявністю представників всіх колишніх українських військових формацій, як також американських вояків українського роду. Всі вони свідомі того, що в усій Україні нема ні одного хреста на українській вояцькій могилі. З черги виголосив промову през. УНР в екзилі д-р Степан Витвицький, наприкінці якої він відслонив пам'ятник: високо на горбі-могилі — на кам'яному цоколі Тризуб, а над ним залізний хрест, як на відзнаках українських комбатантських організацій. Відділ Американсько-українського Леґіону під командуванням адв. В. Стека — тричі віддав сальву та заграв на трубці сурмач. Д-р Б. Левицький, який проводив програмою, говорив коротко про ініціятиву й труднощі, пов'язані з довершенням цього діла. Голова УРС А. Батюк передав, після короткої промови, акт власности парцелі, на якій побудовано Пам'ятник, в руки голови Т-ва Броди-Лев, Й. Стеткевича, за що цей останній дякував жертводавцеві. Г. Яремчук, як скарбник Т-ва Броди-Лев, закликав до складання пожертв. Інж. І. Жуковський, архітект Пам'ятника-Могили, вказував на її характер, споріднений з подібними іншими об'єктами в Америці. Від УКК промовляв адв. М. Пізнак, після чого виступали представники комбатантських організацій: від Головної Управи ОбВУА — д-р Іван Козак, від Головної Управи Братства 1 УДивізії УНА її голова інж. І. Скіра, від американсько-українських ветеранів крайовий командант Леґіону М. Повп, від Об'єднання кол. вояків УПА Ю. Лопатинський, від дирекції вояцького Видавництва „Червона Калина" ред. І. Кедрин. Центральні громадські організації репрезентував гол. предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір та від Союзу Українок пані Іванна Бенцаль.

Свято закінчилось величавим концертом, влаштованим силами Союзу Українських Хорів, при чому спершу окремо виступали мішані хори нюйоркська „Думка" під дириґентурою І. Задорожного, нюаркська „Трембіта" під дир. В. Будного і філядельфійський „Кобзар" під дир. А. Рудницького, а на кінець злучені всі три хори відспівали „Веснянки" під дириґентурою Антона Рудницького.

Масові учасники того свята роз'їздились з почуттям гордости, що українська громада в Америці головними заходами колишніх вояків доконала знову гарного діла, яке залишить тривкий слід по собі — на славу активним борцям, що воювали і згинули за волю України.

Президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький промовляє на відкритті Пам'ятника-Могили. Перед ним (збоку) — ген. А. Валійський, голова Комітету Будови Пам'ятника і д-р Б. Левицький, містоголова „Броди-Лев".

Об'єднання б. Вояків Українців в Америці

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ

11-го травня 1963 відбулось в домівці ЗУАДК у Філядельфії засідання Головної Управи ОбВУА, на якому проводив голова **д-р Вол. Ґалан** та приявними були: **д-р І. Козак, І. Поритко, Й. Вишневецький, П. Калиновський, О. Сарахман, І. Кедрин, М. Кривопуск, М. Савчин, д-р М. Рибак і П. Постолюк.**

На вступі **д-р І. Козак** склав від себе і приявних голові нашої організації д-рові В. Ґаланові бажання з нагоди його 70-річчя. — **І. Поритко** доповідав організаційні справи від лютого ц. р., при чому звернув увагу, що коли в кількох Відділах ОбВУА головами стали „нові люди" — у Шикаґо д-р Хрептовський чи в Клівленді д-р Комарницький — там праця оживлювалась. Далі звітодавець додав пояснення щодо останньої Листопадової збірки на Українських Інвалідів. У 1962 році відбулась вже 10-та з черги така збірка. Суспільна Служба Комбатантів приготовляє з цього приводу чимало цікавого матеріялу, який буде поміщений в найближчому числі „В. Комбатанта" — перед новою осінньою збіркою. **Й. Вишневецький,** як фінансовий референт, стверджує, що за останніх 13 місяців вплинуло до каси Гол. Управи тільки 866.90 дол. і готівка в касі змаліла до суми 1,274.67 дол. Тільки половина членів організації платить внески — так логічно виходить за тими грішми, що їх надсилають Відділи. Відділ в Лос Анджелесі далі „послідовно" не платить нічого, що є дивним явищем, коли взяти на увагу, що на чолі Відділу стоїть активний шанований діяч. **Д-р М. Рибак** інформував про справи відзнак Воєнного Хреста. Відрадне явище, що й Братство кол. вояків 1 УД УНА признає слушність скоординованої акції в цій справі. **І. Кедрин-Рудницький** інформує про редакційні справи „Вістей Комбатанта", ствердивши, що докладно виконується плян видавання чотирьох чисел в цьому році та — під самий кінець року — п'ятого числа з датою вже на 1964 рік. **П. Постолюк** реферував фінансові справи Видавництва журналу, вказавши на ненормальне заборгування різних Відділів, яке є найбільшою перешкодою у видаванні журналу. **М. Савчин,** дещо спізнившись з незалежних від нього причин, відчитав додатково протокол з попереднього засідання Гол. Управи, що його прийнято з деякими поправками.

У дискусої **д-р І. Козак** піддав суґестію щодо зміни форми нових збіркових лист. В справі Воєнних Хрестів — Відділ Ню Йорку зголосив внески і вніс гроші на 31 Хрест, проте самих Хрестів управнені не дістали. Не погоджується з **д-ром Рибаком,** наче б лихо із членськими внесками було з того, що більшість членів ОбВУА це незаможні люди у пізньому віці. Так само **П. Калиновський** пригадує, що неспроможних платити членські внески є яких 7% членів, а не платять 70%. **І. Кедрин** дораджує модернізувати систему стягання членських внесків і облегшити це тим членам, які раді б платити, але рідко бувають на сходинах і рідко стрічають скарбника. Видрукувати коверти зі зворотною адресою. **О. Сарахман** стверджує, що він розпродав залишену книжку М. Стахова у Честері. **П. Постолюк** вимагає коректури прийнятого рахування українських визвольних змагань від 1917 року, бо вони насправді охоплюють виступ Українських Січових Стрільців у 1914 році. — У дискусії заторкнено знову справу **меморіялу до Президента УНР** в екзилі д-ра Степана Витвицького. Уповноважено **д-ра М. Рибака** переговорити з Гол. Управою Братства кол. вояків 1 УД УНА про доповнення її делеґатом Крайової Ради Воєнного Хреста. Устійнеио плян праці на літній сезон ц. р.

Д-р В. Ґалан радив ближче поцікавитися справами ЗУАДК-ту. З актуальних комбатантських справ підкреслив щораз більшу потребу консолідації вже й на організаційному відтинку. — Гутіркою при скромній закусці закінчено засідання.

З життя Відділів ОбВУА

НЮ ЙОРК, Н. Й.

УЧАСТЬ В ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ ТА ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

За час від останнього звідомлення з діяльности, що появилося у числі 1 „Вістей Комбатанта" за 1963 рік, Нюйоркський Відділ виявив ось таку діяльність:

Дня 20-го січня ц. р. члени Відділу взяли численну участь в Академії для відзначення 45-их роковин проголошення Самостійности та 44-их роковин проголошення Соборности Української Народньої Республіки, при чому голова Відділу д-р Іван Козак виголосив промову-доповідь. Перші місячні сходини в цьому році відбулися 9 лютого ц. р., при чому проф. Нестор Король виголосив вступ до заповідженої на пізніший час доповіді на тему „Усамостійнення України внаслідку абдикації царя Миколи II". Дня 2-го березня деякі члени Відділу під проводом голови д-ра І. Козака взяли участь у панахидах по сл. п. ген.-хор. УПА Тарасові Чупринці та сл. п. отаманові УСС д-рові Никифорові Гірнякові. Дня 9-го березня деякі члени Відділу під проводом голови взяли участь у святкуваннях з приводу 90-ліття існування Наукового Товариства ім. Шевченка, а зокрема також у бенкеті-зустрічі науковців з громадянством, що був влаштований Комітетом Об'єднаних Американсько-Українських Організацій в Ню Йорку та Управою Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку. Тостмайстром на тому бенкеті був культурно-освітній референт Відділу ред. Іван Кедрин-Рудницький. 27-го квітня представники Відділу під проводом голови взяли участь у традиційній Параді Льояльности, маршуючи на чолі української групи.

Звичайні Загальні Збори Відділу відбулися 27-го квітня 1963 р. в приміщенні Українського Народного Дому при участі 30 членів під проводом Президії, що в її склад увійшли: ген. Олександер Загродський як предсідник, полк. Борис Барвінський як заступник предсідника та сот. інж. Юрій Тамарський як секретар. За уступаючу Управу звітував першим голова д-р Іван Козак, який зазначив на вступі, що з закінченням звітної каденції сповнилося 10 років з того часу, як він очолює Відділ, а саме спершу, на протязі 4 років як діючий заступник голови та впродовж наступних 6 років як обраний і переобраний голова та просив не вибирати його більше на цей пост. З його звітування виходить, що Відділ налічує 101 члена. На протязі звітного року померли 4 члени, вийшли внаслідку виїзду 4, прийнято нових 2 та наново 1. Відділ влаштував 6 місячних сходин з доповідями. Крім того Відділ брав зорганізовану участь двічі в Параді Льояльности, Святочній Академії для відзначення роковин смерти Гол. От. Симона Петлюри, у святкуваннях з приводу 45-річчя дат 22 Січня 1918 і 1919 рр. та в Академії для відзначення 20-річчя УПА, що відбулося при співучасті усіх без вийнятку Комбатантських Організацій, діючих на терені Нюйоркської метрополії. Представники Відділу під проводом голови та деякі члени взяли участь у посвяченні нагробників на могилах капітан-лейтенанта Чорноморської Фльоти Шрамченка, пор. УГА Дмитра Галичина і пор. 1 УД д-ра Любомира Ортинського; у похоронах ген.-пор. Івана Омеляновича-Павленка, в прощальних панахидах по отам. УСС д-рові Никифорові Гірнякові та пполк. Армії УНР Дмитрові Потороці, як також у святкуваннях з при-

воду 50-річчя „Пласту" й інших. Уступаюча Управа відбула 5 засідань, в тому 1 пленарне. Голова репрезентував Відділ у 40 випадках на різних академіях, з'їздах, панахидах тощо та виголосив 15 промов і привітань. Як референт Суспільної Опіки, голова зорганізував та перевів збірку на Дар Українському Воєнному Інвалідові, а саме в рр. 1961/62 та 1962/63. Перша з них принесла $1,805, а друга — ще не закінчена, досі $1,475. З членів Відділу на збіркову листу зібрав найбільшу суму $30 п. геншабу ген. Аркадій Валійський. З-поза ОбВУА відзначився при переведенні цієї збірки особливою ревністю секретар 158 Відділу УНСоюзу в Брукліні, Н. Й., д-р Олександер Саноцький, який зібрав на свою збіркову листу $56.25.

У звіті голови згадано також про справу Воєнного Хреста. Досі Міністерство Військових Справ УНР признало цю пропам'ятну відзнаку 31 побратимові з Відділу. З того 21 зложили зараз же встановлену оплату по $12 в загальній сумі $252. Цю суму переказано Крайовій Раді Воєнного Хреста при Головній Управі ОбВУА, одначе досі не одержано ані одного Воєнного Хреста. Міністерство Військових Справ від жовтня м. р. не відповідає на ніякі листи в цій справі.

Звітуючий голова брав також участь у праці інших організацій, м. ін. очолює Комітет Пам'ятника Шевченкові на місто Ню Йорк. Крім датку з касу Відділу в сумі $25, члени Відділу склали на цю ціль досі показну суму — $896. Між збірщиками на пам'ятник відзначився особливо член уступаючої Управи пор. д-р Микола Галій, який зібрав понад 700 долярів.

Культурно-освітній референт ред. Іван Кедрин-Рудницький звітував, що Відділ влаштував в звітному році такі сходини, получені з доповідями: 21-го квітня 1962 Василь Косаренко-Косаревич „Фальшування історичних джерел"; 19-го травня 1962 проф. Нестор Король „Большевицькі документи про завоювання України Червоною армією"; 6-го жовтня 1962 Іван Кедрин „Чи реальна воєнна загроза в світі?"; 17-го листопада 1962 ред. Лев Лепкий та полк. Кирило Дацько „Ветеранська Оселя в Черчі"; 22-го грудня 1962 І. Кедрин „Восьмий Конґрес Українців в ЗДА" та 9-го лютого 1963 проф. Н. Король вступ доповіді на тему „Відновлення суверенности України внаслідку зречення престола царем Миколою II".

Згідно із звідомленням скарбника сот. Івана Винника Відділ мав у звітному році прибутків $344.48, витрат $328.30. Сальдо з днем Зборів становить $16.18.

На пропозицію Контрольної Комісії, від якої звітував полк. Богун де Ляре, підтриману зокрема головою Контрольної Комісії генералом О. Загродським, Збори уділили через аклямацію абсолюторію уступаючій Управі та зокрема висловили признання і подяку голові сот. д-рові Іванові Козакові та іменували його почесним членом Відділу ОбВУА в Ню Йорку.

Після того на внесок Комісії-Матки переобрано дотеперішні керівні органи з деякими особовими змінами в ось такому складі: Управа: голова та референт Суспільної Опіки — сот. Іван Козак; заступник голови — генштабу ген Аркадій Валійський; секретар — сот. інж. Юрій Тамарський; організаційний референт — сот. Василь Овсієнко; заст. організ. референта — пор. д-р Осип Волощук; культ.-освітній реф. — ред. Іван Кедрин-Рудницький; скарбник — сот. Іван Винник; члени Управи без функцій: полк. д-р Іван Цапко, сот. інж. Іван Мирошниченко та пор. д-р Микола Галій; Контрольна Комісія: голова — ген. Олександер Загродський; заст. голови — полк. Жорж Богун де Ляре; член — інж. Олександер Гладишовський; заст. члена — пполк. Захар Івасишин; Товариський Суд: голова — проф. Михайло Лисогір, члени: чет. д-р Степан Ріпецький та сот. Кузьма Ма-

рущак; заст. члена — пор. інж. Олександер Бойко.

В останній точці денного порядку, що була призначена для вільних внесків і запитів обмірковано передусім справу зібрання залеглих членських вкладок та висловлено декілька інших побажань до новообраної Управи.

Збори закінчено відспіванням національного Гимну.

Дня 11-го травня 1963 новообрана Управа відбула перше засідання, при чому схвалено плян праці на перших шість місяців ділового року та вирішено деякі поточні справи, між тим відновлення членства Відділу з З'єдиненому Українсько-Американському Допомоговому Комітеті. Того ж дня увечорі відбулися Місячні сходини членів і гостей з доповіддю полк. д-ра Івана Цапка на тему „Перша Українська Військова Місія на Криму в 1920 р." (Див. у скороченні у цьому числі „ВК") **І. К.**

НЮАРК, Н. ДЖ.

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ І БОЯЦЬКА ЗАБАВА

7-го квітня ц. р. відбулись в домівці при Бельмонт евню в Нюарку Загальні річні Збори місцевого Відділу ОбВУА, якими проводила Президія в складі: побр. М. Топорович — предсідник, побр. О. Утриско — секретар. Понадто покликали Збори побр. А. Хомову, як почесного члена Президії. Збори відкрив голова побр. М. Стебельський та вітаючи приявних згадав про смерть ген.-хор. І. Омеляновича-Павленка, пполк. М. Кураха і члена Об'єднання побр. В. Сака. Приявні повстанням з місць і хвилинною мовчанкою вшанували пам'ять Померлих. Після вибору Комісії-матки відчитано протокол з попередніх Загальних Зборів, який прийнято до відома. Про діяльність уступаючої Управи Об'єднання звітували: голова, секретар, скарбник та доповнювали звіти інші члени Управи. Від Контрольної Комісії, яка перевела докладну провірку діяльности, звітував побр. М. Шавала, який домагався рівнож докладного звіту про перебіг нарад на останньому З'їзді ОбВУА у 1962 р. і такий вичерпний звіт подав делеґат Відділу на тому З'їзді побр. З. Стефанів. Звіт Управи виявив м. ін. спільно з місцевою Станицею Дивізійників влаштовані Листопадові Роковини і Листопадову збірку на Дар УВІ, яку відіслано до Централі у Філядельфії.

В оживленій дискусії над звітами забирали голос: д-р Карапінка, д-р Бемко, побр. О. Слоневський і інші члени Відділу, після чого давали докладні вияснення члени уступаючої Управи. На внесення Контрольної Комісії ухвалено абсолюторію уступаючій Управі. До нової Управи Відділу поновно вибрані: М. Стебельський — голова, З. Стефанів і В. Сигалів — заступники голови, О. Утриско — секретар, В. Кузик — скарбник, А. Хомова — реф. СО, О. Лисинецький — культ-осв. реф., В. Мартинець — організаційний реф., М. Лозинський — господар, Ю. Баранюк — бібліотекар. До Контрольної Комісії ввійшли побратими: М. Шавала, П. Заболоцький і І. Пастух. До Тов. Суду Відділу вибрано побратимів: д-ра Карапінку, д-ра Л. Голінатого і Д. Тихого.

При останній точці нарад Зборів побр. Стебельський відчитав письмо від місцевого „Пласт-Прияту" з проханням призначити від Відділу даток для здобуття відповідних фондів на висилку пластової делеґації на 11-те світове Скавтське Джемборі, яке відбудеться в часі від 1 до 11 серпня ц. р. у Маратоні біля Атен. По короткій дискусії Збори одноголосно серед аплявзів рішили виплатити з каси Відділу на ту ціль квоту 125 дол. Опісля побр. А. Хомова іменем місцевого „Пласт-Прияту" подякувала Зборам за такий щедрий дар в квоті 125 дол. на згадану вище ціль. Після вичерпання порядку нарад Зборів Предсідник подякував приявним членам за участь у Зборах і в дискусії

та короткими словами заохотив до праці і закрив Збори.

З нагоди цих Зборів годі промовчати байдужність деяких членів до нашого Об'єднання, яке — як ствердила Контрольна Комісія — за весь свого існування в Нюарку виказало позитивні осяги у праці: удержання кілька років своєї домівки, яка давала поштовх до праці іншим установам в Нюарку, посвячення прапора Відділу, влаштовування рік-річно Листопадових Роковин в Нюарку і переводжування Листопадової збірки під українськими церквами в Нюарку і на збіркові листи, мед.-лікарська допомога для членів нашого Об'єднання, кол. учасників наших Визвольних Змагань. За цю допомогу Управа нашого Відділу, як рівнож і Загальні Збори висловили щиру подяку і признання нашим лікарям, членам Метрополітального Відділу УЛТА. Хоч Загальні Збори Відділу були у „Свободі" заздалегідь оголошені та вислано членам Відділу письмові повідомлення, на Збори явилось заледве 50% членів.

Замітною відрадною подією на терені Нюарку була Вояцька Забава, спільно влаштована всіми трьома діючими в Нюарку нашими комбатантськими організаціями: Відділ ОбВУА, Відділ кол. Вояків УПА, Станиця кол. Вояків 1 УД, вечором 23 лютого ц. р. Та забава під керуванням Комітету, що його очолював п. Мицьо, була найчисленнішою і найкращою з імпрез і принесла фінансовий і моральний успіх.

О. У.

ВАШИНҐТОН, Д. К.

ЗАПОЧАТКУВАННЯ ПРАЦІ

ОбВУА, Відділ Вашинґтон, Д. К., наймолодша організація на терені цього міста, 31 березня ц. р. явилась перед громадянство з доповіддю ред. І. Кедрина „Українство з перспективи 45-річчя". Вибрано цю тему тому, що членами нашого Відділу є здебільшого співучасники і свідки подій з 1918 року. Почавши з року 1917, ред. Кедрин аж до теперішніх днів по новому показав цю добу. Він подав лише дуже мало прізвищ, і не входив в деталі подій, майже без дат, — те, що вже сталося зведено в доповіді до згущеної форми. А тому було просте і зрозуміле. Це не було оскаржування. Це не було й виправдування. Це була добра спроба, як можна безсторонно розглянути наше недавне минуле. І все це подано в майстерній публіцистичній формі досвідченого промовця-журналіста. Присутні з великим зосереджениям думок прослухали доповідь[1])

Потім була дискусія, що переступила означені межі 45-річчя і розширила тему, додавши до неї перспективу і ретроспективу. Дискутанти і присутні гучними оплесками дякували ред. І. Кедринові. Але й доповідач в заключному слові зазначив, що приємно йому було бути в авдиторії, що вміє ставити цікаві запити. Управа Відділу ОбВУА була рада, що так щасливо зроблено „перший крок" на терені Вашинґтону.

В. С.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ

Загальні річні Збори Рочестерського Відділу ОбВУА відбулися 11 травня 1963 р. в домівці „Самопомочі" при 1050 Кліффорд евню о год. 7 вечора при приявності 20 дійсних членів та двох представників 1 УД УНА.

Головою Зборів вибрано одноголосно побр. Дмитра Хоптяка, який в дуже діловій і елястичній формі перевів Збори. Секретарював побр. д-р Лев Рубінґер.

Після зложення вичерпного звітування уступаючої Управи Відділу на внесок Контрольної Комісії уділено абсолюторію уступаючій Управі Відділу за її наполегливу і жертвенну працю, зокрема побратимові Д. Хоптякові за його 7-літнє головування і віддану працю.

---

1) В міжчасі та доповідь появилась цілістю у „Свободі", ч. 80-84, 1963.

До складу нової Управи Відділу обрано наступних побратимів: д-р Лев Рубінґер — голова, Роман Пристай — заст. голови, Михайло Ставничук, сот. — секретар, Яріш Петро — скарбник, Богач Іван — культ.-освітній референт, Максимів Дмитро — організ. референт, Жеруха Микола — заступник.

До складу Контрольної Комісії обрані побратими: д-р Капітан Дмитро — голова, проф. Каліцінський Василь — заступник голови, Кольцьо Володимир — секретар.

До складу Товариського Суду обрані побратими: радник Зубрицький Петро — голова, інж. Коцик Роман — заступник, дир. Погорецький Ярослав — секретар.

Після вичерпання денного порядку голова проголосив Загальні Збори закритими о год. 9 вечора.

М. С., секретар

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНИЙ ОБХІД

Всі ще пам'ятаємо величаві Зеленосвяточні походи та торжественні відправи на цвинтарях міст, містечок, а то й сел на рідних землях в часі між двома світовими війнами. Хоч польська влада робила все можливе, щоб не допустити до маніфестацій, вони таки відбувалися та були могутнім чинником у вихованні нашого молодого покоління. Ідучи за традицією рідної землі, Філядельфійський Відділ ОбВУА, як і попередніми роками, зорганізував Зеленосвяточне торжество на українському католицькому цвинтарі на Факс Чейзі в неділю 2-го червня 1963.

Хоч в цьому дні погода в кожній хвилині грозила дощем та відбувались численні інші імпрези зі змаганнями „Тризуба" за чемпіонат Америки, людей на цвинтарі була поважна кількість.

Перед „Пам'ятником Героїв", що стоїть на середині цвинтаря, уставились півколесом різні товариства та організації в такім порядку: ОбВУА, члени 1-ої Дивізії УНА, члени УПА, Пласт, СУМА, Студентська Громада, Дівоча Академія св. Валилія Вел. та школи Украïнознавства, а в другому кінці відділ Українських Ветеранів Американської Армії. Напереді стояли хорунжі з прапорами та делеґації організацій з вінками, які опісля зложено під пам'ятник.

О другій годині почалась відправа Панахиди, до якої стали священики усіх вісьмох українських католицьких парохій в Філядельфії, а після неї колишній УСС, о. Василь Головінський виголосив дуже гарну та зворушливу проповідь. По відспіванні „Вічная пам'ять", голова Відділу ОбВУА побр. М. Алексевич відчитав прізвища всіх колишніх членів Відділу, вояків Українських Армій, що поховані на цьому цвинтарі, а могили яких прикрашено в цьому дні прапорцями. Таких могил є тут вже 25. Після того ветеран Американської Армії віддали три почесні стріли, а трубач відіграв похоронний гейнал. Відспіванням „Журавлів" закінчено обхід.

Опісля посвячено намогильний пам'ятник на гробі покійного побр. Михайла Дуди та співано Панахиди на окремих гробах комбатантів.

Було б дуже доцільно, щоб в майбутньому такі Зеленосвяточні відправи могли відбуватись всюди, де живуть наші люди і де це можливо. Вони дуже корисно впливали б на нашу молодь, яка виставлена на могутні впливи чужого оточення. **В. М.**

КРАЙОВА РАДА ВОЄННОГО ХРЕСТА ПРИ ГОЛ. УПРАВІ ОбВУА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

ЗВІТ

з діяльности за час від 1 січня до 5 травня 1963

У звітовому часі відбулось 3 засідання Крайової Ради Воєнного Хреста: 23 лютого, 8 квітня і 5 травня 1963, де полагоджувано біжучі справи Ради.

Проголошення заклику до бувших учасників українських збройних частин, де пояснено закон з 1958 р., викликало велике зацікавлення справою Военного Хреста і в зв'язку з тим Рада одержала велику скількість листів з проханням про інформації та запотребування на формулярі „Внесення". За звітовий час вислано понад 120 формулярів „Внесень" на Военний Хрест, з чого вже повернулось 32 виповнених. З того числа 29 вповні поладнаних, вислано до Ресорту Військових Справ в Мюнхені, а три вимагають доповнення і по їх одержанні будуть вислані також.

Мусимо тут зазначити, що Крайова Рада одержує також запити та пригадки в справі оплачених Хрестів від окремих Відділів ОбВУА та осіб. Ця справа дуже прикра, бо Канцелярія Ресорту Військових Справ від жовтня мин. року не відізвалась ні разу, хоч ми вислали туди кілька листів з проханням поладнати скоро наші справи. Писали ми також до п. міністра Військових Справ (20. II. 63), який відповів, що Хрести небавом будуть вислані, але їх нема посьогодні. Заплачено за 35 Хрестів, на які ждемо нетерпеливо.

У звітовому часі вплинуло до Ради $85,30, що разом становить квоту $1.141,30, з чого виплачено до Ресорту Військових Справ на виконання формулярів та поштову оплату $971,55, в касі остає $169,75, з того $80 на книжці в Українській Щадниці. Є тут гроші декількох побратимів, які вплатили по 12 долярів, але їм ще не признано Хрестів.

У найближчому часі сподіємося ще більшого пожвавлення в праці, бо думаємо, що будуть напливати нові „Внесення" після їх виповнення..

З вояцьким привітом!

Д-р Микола Рибак, голова,

Володимир Мацьків, член Ради.

МУЗЕЙ, АРХІВ І БІБЛІОТЕКА ОбВУА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

1958-го року на сходинах Відділу ОбВУА у Філядельфії виринула думка заснувати Музей, Архів і Бібліотеку Об'єднання бувших Вояків Українців Америки у Філядельфії (в скороченню: МАБ ОбВУА у Філядельфії). Успішною виставою з приводу 40-ліття відновлення української Армії відбулося відкриття МАБ ОбВУА.

З браку приміщень, опісля звалення дому ЗУАДК у зв'язку з перебудовою Філядельфії МАБ ОбВУА був часово без приміщення. Щойно в травні ц. р. заходами знову вибраного голови Відділу ОбВУА у Філядельфії побр. проф. Миколи Алексевича набуто три кімнати в домі „Самопоміч" при головній вулиці 4814 Н. Брод, що уможливило дальшу діяльність. 19 травня 1963 відбулося засідання, вибрано нову Управу МАБ ОбВУА і оформлено дальшу діяльність. Почесний голова д-р Володимир Галан, голова проф. Микола Алексевич, заст. голови дир. Іван Поритко, секр. ред. Микола Вайда, скарбник Іван Данківський. Члени Управи: інж. Черник, А. Маланяк і Мацьків. Дальші члени будуть кооптовані.

Завдання МАБ ОбВУА

Музей, Архів і Бібліотека ОбВУА має на цілі: 1) зібрати музейні матеріяли всіх українських формацій: УСС, СС, УГА, УНР, Карпатської Січі, Галицької Дивізії й УПА. 2) архівні матеріяли, спомини б. вояків, які будуть розмножені циклостилевим способом, щоб зберегти їх в МАБ у Філядельфії та розіслати іншим українським музеям. 3) тому, що основою вояцького духа є національне виховання молоді, МАБ ОбВУА має завдання заснувати Центральну бібліотеку й читальню для дітей, молоді і старших. 4) МАБ ОбВУА кожного року з приводу січневих та листопадових роковин влаштовуватиме виставку. 5) крім збереження музейних та архівних матеріялів го-

ловним завданням МАБ ОбВУА є уможливити українській молоді, школам і курсам українознавства наглядно бачити минуле українського війська та українського народу, бо це один з найкращих засобів виховання молоді.

Вісті МАБ ОбВУА

Управа Музею, Архіву й Бібліотеки ОбВУА у Філядельфії для інформації і координації праці видаватиме піврічно „Вісті МАБ ОбВУА", де крім інформації про діяльність будуть наведені всі ті, які жертвували музейні й архівні матеріяли та книжки, або причинились матеріяльно на цілі МАБ.

Збірка матеріялів

До Українського Громадянства міста Філядельфії, як теж до всіх Відділів ОбВУА буде видана окрема відозва в справі пересилання всього, що українське для МАБ: музейні і архівні матеріяли та все, що появилося друком. Все це можна пересилати поштою, особисто або вкладати до скриньок МАБ ОбВУА при вході та в інших установах.

Прихильники МАБ ОбВУА

Управа й адміністрація МАБ ОбВУА є в руках Управи й членів Відділу ОбВУА, одначе між українцями у Філядельфії є такі, які не були вояками українських армій, але цікавляться МАБ і готові допомогти. Вони заснують „Гурток" чи „Т-во Прихильників МАБ ОбВУА" з завданням пропаґувати діяльність, збирати матеріяли, взагалі причинюватися до всебічної підтримки і допомоги МАБ ОбВУА у Філядельфії.

Матеріяльні засоби МАБ

Кожне Товариство, щоб існувати і розвивати свою діяльність, потребує матеріяльних засобів, зокрема Музей, Архів і Бібліотека потребують їх. МАБ ОбВУА служить українському загалові отож цей загал повинен підтримати його.

Передбачаються матеріяльні засоби від: Головної Управи ОбВУА, Відділів ОбВУА, Відділів 1 Укр. Дивізії, Відділів УПА, Карпатської Січі, від всіх діючих організацій міста Філядельфії, з імпрез, від поодиноких осіб-меценатів, розміщених пушок і збірок поодиноких членів ОбВУА.

Потреба Народного Дому у Філядельфії

Теперішнє приміщення МАБ ОбВУА в трьох кімнатах Кредитової Кооперативи „Самопоміч" тимчасове, бо МАБ ОбВУА потребує 8 до 10 кімнат, щоб стати авторитетним та репрезентативним для притягання не тільки своїх, але і для пропаґанди української справи між чужинцями.

У Філядельфії Відділ УККА веде тепер акцію, щоб збудувати або придбати репрезентативний Український Народний Дім. В цьому УНДомі МАБ ОбВУА матиме ідеальне приміщення, отож завданням всіх членів ОбВУА підтримувати акцію Відділу УККА, щоб якнайскорше був придбаний або збудований Український Народний Дім у Філядельфії.

Закінчення

Здається, Дорогі Побратими, що плян великий, важкий до здійснення, але при добрій волі, вояцькій дисципліні і зрозумінні великого завдання все можна зробити. Ми „з нічого" влаштували велику виставку з приводу 40-ліття відновлення Української Армії — про яку досьогодні говорять.

Як будемо виконувати намічений плян всі разом, то напевно здійснимо його і будемо горді та вдоволені, що дали нашим дітям, нашій молоді, нашим майбутнім те найкраще, найліпше, добрий почин і вони згадуватимуть, що його започаткували колишні Українські Вояки!

Філядельфія, 25 травня 1963.

Микола Вайда, секретар

ВШАНУВАННЯ КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ У ШИКАГО, ІЛЛ.

Відзначення роковин проголошення державности Карпатської України та збройної боротьби Карпатської Січі було ціллю „Апелю", який відбувся 7 квітня ц. р. Його зорганізував Міжкомбатантський Комітет при співучасті Братства Карпатських Січовиків і українських молодечих організацій СУМА, Пласт і ОДУМ. Вечір відбувся в домівці Пласту, яка заповнилась колишніми вояками та запрошеними гістьми. На запрошення голови Міжкомбатантського Комітету Ст. Ґоляша в почесній Президії зайняли місце: найстарший ранґою полк. В. Дяченко, від УСС д-р Г. Стецюк, від ОбВУА голова д-р П. Хрептовський, від Братства Карпатських Січовиків інж. Ант. Кущинський, від Братства кол. вояків 1 УД УНА Б. Кашуба, від Т-ва кол. вояків УПА — голова інж. Ст. Ґоляш. Представники комбатантських і молодечих організацій явились також з прапорами. Між іншими — від УСС з прапором став інж. Ант. Артимович, від ОбВУА Б. Заплітний і д-р І. Сениця, від 1 УД УНА В. Чорняк і І. Падяк. З прапором Пласту стояли М. Гарасовська, Тамара Кузик і Зірка Городиловська, з прапором СУМА Р. Ґоляш, Соня Дерех і В. Кущинська і з прапором ОДУМ Валя Пошиваиюк, Люба Литус і Микола Скиба та крім них Ол. Пошиванюк і В. Косогір.

З початку програми Ст. Ґоляш в короткому слові вияснив історичне значення відродження державного життя в Карпатській Україні в 1938-39 рр. та збройного виступу Карпатської Січі. Названі вгорі дівчата всіх молодечих організацій, що стояли при прапорах, віддеклямували сплетені в монтаж вірші „Борцям Карпатської Січі". Після того Ст. Ґоляш відчитав списки поляглих Січовиків, а після кожного названого ним прізвища — молоді голоси називали трагічну долю даного вояка — коли і де він згинув. — Антін Кущинський виголосив доповідь про ті історичні події, а останньою точкою програми було удекорування Воєнним Хрестом трьох колишніх Січовиків: А. Кущинського, Василини Шевчук та Дм. Гандюка. Відспіванням Національного Гимну закінчено цей надзвичайно вдатний вечір, в якому взяли активну участь всі існуючі на терені Шикаґа наші комбатантські та молодечі організації.

А. К-ий

З діяльности Братства Українських Січових Стрільців

ВІСТІ ГОЛОВНОЇ РАДИ БРАТСТВА УСС Ч. 5

О Б І Ж Н И К

Дорогі Побратими!

1. Пригадуємо, що **допомогову акцію для кол. вояків** вже від років веде успішно „Суспільна Служба Комбатантів при ОбВУА", яка диспонує відповідними фондами і в кожному випадку уділює потрібну допомогу. Тим часом, трапляється, що недостатньо поінформовані про це наші побратими, просто із доброго людського серця, збирають пожертви, щоб поспішити з допомогою комусь з потребуючих побратимів. Подібна акція вносить непотрібне замішання, а то й здивування у громадян, які матеріяльно піддержують цю корисну працю Суспільної Служби Комбатантів. Тому, в потребі, просимо не робити того, а звертатися прямо до вищезгаданої установи, яку очолює наш побратим Іван Поритко. Адреса її така сама, як і до Головної Управи Братства УСС.

2. 50-річчя УСС.

Нижче подаємо уривок з обіжника Головної Управи ОбВУА до своїх Відділів, в справі **відзначення 50-річчя УСС:**

„. . . Справа 50-річчя УСС. — Як відомо, у 1964 р. припадає 50-річчя збройного виступу УСС (проти Москви), тієї першої української військової формації у новітній добі. Тому, вже тепер щиро заохочуємо Управи Відділів, як і окремих побратимів, заініціювати зорганізування комітету міжкомбатантських і молодечих організацій, щоб було досить часу для підготовки належного відзначення цього ювілею на місцях. Окремо поручаємо і просимо провести підготовчу працю з метою зорганізування здвигу комбатантських і молодечих організацій в 1964 р. (червень-вересень) присвячений 50-річчю виступу УСС. У тій справі розіслане буде ще окреме письмо, а покищо просимо ваших порад і проєктів відносно місця здвигу, програми, чесу і т. д., але вже тепер треба з а б е з п е ч и т и майдани, площі . . ."

3. Річниця бою на Маківці.

Річницю бою УСС на Маківці просимо відзначити ширшими сходинами, можливо з доповіддю, а також використати місцеві українські радіопрограми, тобто, приготовити коротеньке слово про значення бою УСС на Маківці.

4. З життя УСС.

У „Вістях Комбатанта", під рубрикою „З життя УСС", будемо поміщувати коротенькі інформації про наших побратимів (на питання): Хто, де, коли і що виконував чи виконує у нашому і американському громадському і політичному житті. Це важне і цікаве тим, що УСС-и ще живуть і виконують якусь корисну працю. Пишіть нам про це на адресу Головної Ради або її секретаря Михайло Савчин, 5842 Oakland Avenue, Philadelphia 49, Pa.

5. „Заки море перелечу, крилонька зітру . . ."

У кожному числі „Вістей Комбатанта" буде поміщуваний повний список сл. п. Побратимів, що відійшли у вічність, — кожночасно тільки список одної Станиці. У цьому числі містимо нижче перший такий список Станиці Братства УСС з Тотонта — Канада:

Ч. п.	Ім'я і прізвище	Ступінь	Дата смертн	Кладовище-місцевість	Ч. секції	Ч. гробу
1.	Когут Василь	булавний	22/7 1953	„Монт Говп" — Торонто	24	67
2.	Кордюк Лев		1955	„Монт Говп" — Торонто	x	x
3.	Гірняк Іван		16/6 1957	„Проспект" — Торонто	33	1080
4.	Миколин Степаи		6/12 1958	x Гамільтон, Онт.	x	x
5.	Озаркевич Іван		22/4 1959	„Проспект" — Торонто	39	1135
6.	Левицький Омелян	сот.	25/2 1959	„Проспект" — Торонто	39	1174
7.	Луцький Мирон	сот.	10/4 1961	„Проспект" — Торонто	39	1762
8.	Кудла Микола		23/5 1961	x Ст. Кетеринс	x	x
9.	Стрілець Теодор		30/4 1962	„Проспект" — Торонто	39	820

Вищенаведений список може бути прикладом, як його виготовити і переслати Головній Раді. Біля прізвища подати ступінь, напр., вістун, сотник, стрілець і т. д. Ті Станиці, що такого списка ще не надіслали, або подали список неповний, просимо докладно провірити і відворотно переслати Централі.

6. Групові світлини Станиць.

Просимо спішитися з виготовленням і пересилкою Централі спільної знимки усіх членів Станиці, щоб можна було помістити її в ювілейному Альманаху УСС. Дуже гарне табльо вже надіслала Станиця Братства УСС з Клівленду, на якій вміщено також знимки померлих її членів.

Іван Поритко — голова
Михайло Савчин — секретар

ВІСТІ З СЕКРЕТАРІЯТУ БРАТСТВА УСС

21-го квітня 1963 р. з продовженням 16 травня ц. р. відбулося в Ню Йорку чергове засідання Головної Ради Братства УСС, на якому були приявні: Іван Поритко, Петро Постолюк, Лев Лепкий, д-р Сава Никифоряк, д-р Степан Ріпецький, д-р Ярослав Солтикевич і Михайло Савчин, а 16 травня був приявний також Роман Купчинський.

Звідомлення з праці за Президію склав голова Б-ва побр. Іван Поритко та д-р Степан Ріпецький. Діяльність у Братстві значно оживилася не тільки в Централі, де найбільше уваги і часу посвячується підготовці відзначення 50-річчя збройного виступу Леґіону Українських Січових Стрільців, але і по Станицях Б-ва. Упорядковано організаційно членство та перевибрано проводи у всіх Станицях, з якими Головна Рада є у постійних зв'язках.

Загально Братство УСС начислює тепер 218 членів у віці від 65 до 80 років.

Станиця у Ню Йорку має 48 членів. Управа: Осип Стеткевич голова, Михайло Островерха секретар та члени Управи Роман Онишкевич і Ярослав Гузар. Провірна Комісія: Михайло Гальчак, Михайло Гузар і Юліян Нанасси. **Станиця в Шикаґо** — 26 членів. Антін Артимович голова, Михайло Петруняк заст. голови, Роберт Рибак секретар, Теодор Турчин скарбник, Ілля Витанович і Іван Стахів члени. **Станиця у Філядельфії** — 26 членів. Михайло Савчин голова, Михайло Хомяк заст.

голови, Антін Маланяк секретар, Іван Данківський скарбник. Провірна Комісія: Евген Рудий, Осип Овсянецький і Іван Сиротюк. **Станиця у Клівленді** — 13 членів. Жигмонт Олексин голова, Роман Лесик заст. голови, Степан Небеш секретар-скарбник. **Станиця у Дітройті** — **12 членів**. Д-р Перто Біланюк голова, Іван Білоус заст. голови, Іван Коцур секретар-скарбник. **Станиця в Торонті** — 45 членів. Михайло Девоссер голова, Степан Бріль заст. голови, Микола Білас секретар, Петро Лозовський скарбник і Микола Хархаліс член. **Станиця в Едмонтоні** — 14 членів. Юліян Буцманюк голова, Іван Романків секретар і Андрій Соробей скарбник. **Станиця у Вінніпеґу** — 10 членів. Іван Тиктор голова, Михайло Погорецький заст. голови і Степан Волинець секретар. **Станиця в Буенос-Айрес** (Арґентина) — 8 членів. Е. Пєсьцьоровський голова, О. М. Куницький заст. голови, О. Борис Арійчук скарбник і Андрій Прокопович секретар. **Станиця в Німеччині** — 7 членів. Зв'язковий Дамян Пеленський.

У відповідях на запроєктовані видавництва Гол. Радою всі Станиці одобрили, тільки з побоюваннями, — чи не забагато заплановано і чи дамо раду, та чи зберемо потрібні досить великі фонди. — На заклик Фінансової Комісії Братства більшість Станиць вже проводить збіркову акцію на видавничий фонд, яка проходить з успіхом.

Організацію нащадків УСС схвалили усі Станиці. Виготовляється статут, а по Станицях популяризується ідею постання такої організації. Користаючи з приявности на засіданні Гол. Ради голови Управи Коша Б-ва в Канаді д-ра Ярослава Солтикевича — узгіднено й устійнено співпрацю за обов'язуючим статутом, який оформлює Братство як одну організацію з Головною Радою з ЗДА, Кошем в Канаді та Станицями в ЗДА, Канаді, Півд. Америці (Арґентина) і Німеччині.

ВІДПИС ЛИСТА МИТРОПОЛИТА КИР ЙОСИФА СЛІПОГО

Ватикан, дня 11 березня 1963 р.

**Головна Рада Братства
Українських Січових Стрільців
у Філядельфії, Па., ЗДА**

Слава Ісусу Христу!

Світла Головна Радо Братства УСС!

Прохаю прийняти мою найсердечнішу подяку за Ваш привіт, молитви і виявлені почування з нагоди мого освободження. Прохаю також передати її Вашим Побратимам Українським Січовим Стрільцям. Дай Боже, щоби продовжувана Вами світла традиція минулого, була завдатком ще світлішого майбутнього. Також дякую за щедру жертву, яку приймаю не для себе, але на наші церковні й народні цілі.

З Архиєрейським благословенням, Христос Воскрес!

† Йосиф, Митрополит

48-мі РОКОВИНИ БИТВИ НА МАКІВЦІ ВІДЗНАЧЕНО У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

В суботу 4 травня ц. р. колишні Українські Січові Стрільці, згуртовані в філядельфійській Станиці Братства УСС зібралися на святочних сходинах, щоб відзначити 48-мі роковини (28-30 квітня 1915 р.) першої збройної битви української військової формації Леґіону УСС після битви під Полтавою в 1709 році. Добре опрацьований реферат про битву на Маківці та великі її наслідки виголосив учасник тих боїв голова Братства УСС побр. Іван Поритко. Після реферату побратими-учасники на Маківці Іван Сиротюк, д-р Федь Мамчур, Михайло Савчин і Антін Маланяк поділився своїми спогадами про героїв, що впали у цій славній битві та віддали своє молоде життя за Велику Ідею і за святі заповіти предків.

Маківка — це великий пам'ятник героям Українських Січових Стрільців, яким українська суспільність в краю кожиорічно з відданістю поклонялася, збираючись великими масами, що додавало блиску українським Карпатам, а пам'ять про Маківку перетриває віки.

ВІДГУКИ КНИЖКИ Д-ра Л. ЦЕГЕЛЬСЬКОГО

Філядельфія, 1 червня 1963

До Управи Українського Військово-Історичного Інституту при Науковім Товаристві ім. Т. Шевченка
в Злучених Державах Північної Америки
на руки
Високоповажаного пана
Сотн. З. Стефанова

Головна Рада Братства Українських Січових Стрільців висловлює Вам подяку за переведення в дні 20 квітня ц. р. наукової конференції на тему: „Історичні події в Україні на переломі 1919 і 1920 рр. в світлі мемуарів д-ра Л. Цегельського".

Влаштовуючи цю Наукову Конференцію, Український Військово-Історичний Інститут дав змогу живим ще наочним свідкам — учасникам нашої визвольної боротьби скласти свої коментарі до тих мемуарів, а через те причинитися до устійнення матеріяльної правди, яка є потрібною для наших нових поколінь як виховний чинник, тим більше, що в споминах д-ра Л. Цегельського є багато невірного представлення зображених ним подій, зокрема щодо ролі Українських Січових Стрільців і сл. п. полк. Дмитра Вітовського в часі Листопадового Чину.

З Стрілецьким привітом!

За Головну Раду Братства УСС:

Іван Поритко, голова,
Михайло Савчин, секретар.

З листів до Редакції

СПРАВА ЗВІЛЬНЮВАННЯ КОЛ. ДИВІЗІЙНИКІВ З ПОЛОНУ

У числі 1 (5) нашого журналу за рік 1962 була поміщена стаття-спомин О. Гор. п. н. „В американському полоні", в якій Автор пише про втечу о. Б. Левицького з полону в Авербаху весною 1946 р.

Для вияснення о. Б. Левицький надіслав до редакції листа о. Николая Вояковського до нього з дати 22 серпня 1962, з якого наводимо деякі уступи. — **Редакція.**

„Ст. Ніколяс Україніен Кетолік Черч"
Боффало 6, Н. Й.

До Всечеснішого Отця
Богдана Левицького у Філядельфії, Па.

Всечесніший Отче!

... Відносно звільнення наших вояків Української Дивізії з полону з Авербаху біля Байройту, то справа представлялася ось так: Хтось з цього табору полонених був в Апостольській Візитатурі, розмовляв з о. Левенцем про можливість звільнення. Відтак о. Канцлер Левенець і цей військовик (не пам'ятаю прізвища, але я певний, що о. Канцлер пам'ятає, хто це був) просив мене, щоби я старався в якийсь спосіб допомогти у звільненні полонених. Тоді я був Апостольським Візитатором Українців Католиків в Німеччиниі (а не Генеральним Вікарієм, — це було пізніше). Загал українського громадянства, під впливом деяких „політичних" кругів, ставився до полонених з Української Дивізії з свого рода „резервою". Я вислухав уважно інформацій про життя і відносини наших вояків і старшин з Дивізії, і рішився піднятися старань, щоб звільнити з полону військо Української Дивізії.

Тоді я взяв собі до товариства д-ра

Воробця, в урядовому характері, як особистого секретаря, і ми поїхали наперед до Гайдельберґу, до Команди Армії, але там мн довідалися, що справи полонених належать до Начальної Команди Армії, і тому ми поїхали до Франкфурту. Там ми були в різних референтів і в різних високопоставлених осіб, в яких я інформувався, як я міг би зайнятися тими нашими полоненими в Авербаху. Від дуже авторитетної особу я дістав запит: чи полонені мають з собою свого польового духовника. Я знав, що Ви там є, але я відповів, що не знаю. Тоді мені було сказано: довідайтеся, якщо це полонене військо має свого священика, то ви не маєте ніякої підстави вмішуватися до справ полонених в Авербаху, хоч вони, як кажете, є українцями-католиками. Я сейчас повернув до Мюнхену-Пасінґу і продумував спосіб, як би повідомити Вас, щоби Ви незамітно зникли з табору, та щоб ця вся справа була якнайстрогіше довірочною. Після цього, як Ви одержали моє доручення, Ви сейчас зголосилися в Канцелярії Візитатури. Я дав Вам призначення до англійської зони, щоб, як кажуть, і слід за Вами пропав.

Після того я знову поїхав до Франкфурту, маючи вже в англійській мові написану історію постання Української Дивізії і чому я, як Апостольський Візитатор, стараюся за звільнення иаших вояків з полону Авербах. Я пішов до тодішнього Архиєпископа Мінча (пізнішого Кардинала, сьогодні він уже покійний) і з ним пішов до Начальної Команди. Перше питання, звернене до нас обидвох, було таке: чому ми інтересуємося тими полоненими? Я відповів, що ці люди в Авербаху є українці-католики, що не мають ніякої духовної опіки, та що, мабуть, тільки внаслідку якогось непорозуміння вони там знаходяться, бо Українська Дивізія ніколи не думала иавіть воювати проти Америки. Після одногодинної авдієнції і особистої поруки Архиєпископа Мінча за всіх наших вояків, що їх в ніякому випадку не можна трактувати як симпатиків нацизму, але як щирих українських патріотів, справа звільнення полонених була вирішена і переведена, мабуть, впродовж шести тижнів . . ."

ВІДДІЛИ ОбВУА, СТАНИЦІ БРАТСТВА 1 УД УНА І ВІДДІЛИ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ В КАНАДІ ПРИЧИНЯТЬСЯ ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ І ПОКРАЩАННЯ „ВІСТЕЙ КОМБАТАНТА", КОЛИ ПОДБАЮТЬ БОДАЙ ПО КІЛЬКА ПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ З СВОЇХ МІСЦЕВОСТЕЙ ДО КОЖНОГО ЧИСЛА ЖУРНАЛУ.

Суспільна Служба Комбатантів

З І С Т А В Л Е Н Н Я

із збірки на „Дар Українському Воєнному Інвалідові", переведеної Станицями Братства кол. вояків 1 УД УНА

(ЛИСТОПАД 1962)

1.	Шикаґо, Ілл.		$770.20
2.	Боффало, Н. И.		653.00
3.	Рочестер, Н. И.		558.00
4.	Філядельфія, Па.		443.50
5.	Клівленд, Огайо		338.00
6.	Нюарк, Н. Дж.		294.00
7.	Ню Йорк, Н. И.		175.04
8.	Трентон, Н. Дж.		174.10
9.	Бріджпорт, Конн.	2.49	115.44
10.	Редінґ, Па.		99.00
11.	Ютіка, Н. И.		78.00
12.	Сиракюз, Н. И.		74.00
13.	Міннеаполіс, Міннесота		70.50
14.	Лос Енджедес, Кал.		51.00
15.	Амстердам, Н. И.		17.00
16.	Балтімор, Мер.		10.00
17.	Ню Йорк — вплата прямо до ССК	175.04	
18.	Крайова Управа — витрати із збіркою	12.95	
	Разом	190.48	3,893.78
	Передано до ССК	3,703.30	
		3,893.78	3,893.78

Ярослав Колодій,
реф. Суспільної Опіки Братства

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ

ЛИСТОПАДОВА ЗБІРКА У 1962 р.

ВІДДІЛИ ОбВУА:

Ню Йорк	$1.475.00
Філядельфія	1.228.35
Шикаґо	713.81
Нюарк	439.19
Клівленд	430.45
Честер	424.50
Дітройт	296.05
Вашинґтон	161.00
Відділ Головної Управи	153.25
Амстердам	140.50
Лос Енджелес	136.00
Балтімор	131.50
Ню Гейвен	108.00
Боффало	28.00
Вплинуло безпосередньо до Централі ОбВУА	1.724.08
Станиці Об'єднання кол. Вояків УПА	417.00
Разом	$8.006.68

ПРОСИМО ПРИСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА РІК 1963
— $3.00 —
ТРИ ДОЛЯРИ НЕ ЗРОБЛЯТЬ РІЗНИЦІ У ВАШОМУ РІЧНОМУ БЮДЖЕТІ!

к. Вояків 1 УД УНА:

Шикаґо	770.20
Боффало	653.00
Рочестер	558.00
Філядельфія	443.50
Клівленд	338.00
Нюарк	294.00
Ню Йорк	175.04
Трентон	147.10
Бріджпорт	115.44
Редінґ	99.00
Ютика	78.00
Сиракюз	74.00
Міннеаполіс	70.50
Лос Енджелес	51.00
Амстердам	17.00
Балтімор	10.00
	3.893.78
Разом	11.900.46

Від 1 листопада 1962 р. уділено допомог на суму $7.740.00, а то:

Дотація до розподілу СУВІ н Німеччині	$5.000.00
Допомога поза Зал. заслоною	960.00
Допом. в Европі, поза Німеч.	270.00
Допом. 14 кол. воякам в ЗДА	1.510.00
Разом	$7.740.00

В хосен допомоги кол. товаришам зброї по Відділам ОбВУА і дальше з відданням трудилися ті самі побратими-збирачі, що й в попередніх роках та найбільшою жертвенністю вже десятий рік виказується полк. Дмитро ЖУПІНАС, член Відділу в Дітройті, якому належиться особливе признання та вдяка наших воєнних івалідів.

КОЖНИЙ КОЛ. УКРАЇНСЬКИЙ ВОЯК ПОВИНЕН СТАТИ ПЕРЕДПЛАТНИКОМ ЖУРНАЛУ „ВІСТІ КОМБАТАНТА"!

Ті, що відійшли...

В глибокому смутку повідомляю знайомих та друзів з 1 УД УНА, що в середу 8 травня 1963 року у Вінтертур (Швайцарія) помер нагло на 38-му році життя мій незабутній син

ДАМ'ЯН ІРЕНЕЙ САПРУН

Похорони відбулися на Віденському Центральному кладовищі у вівторок, дня 21 травня 1963 року. Заупокійна Служба Божа була відправлена дня 27 травня 1963 року в греко-католицькій церкві св. Варвари у Відні.

Анна Сапрун,
горем прибита мати

Дня 12-го травня 1963 р. помер у лікарні в Бонн у Німеччині після нещасливого випадку на 70-му році життя

Д-р ВАСИЛЬ БОГДАН БІЛИНКЕВИЧ

бувший учасник визвольної боротьби України в лавах Українського Війська, як сотник Української Галицької Армії.

Покійний перебув першу світову війну в рядах 30 полку піхоти б. австро-угорської армії. В листопаді 1918 року зголосився до УГА та перебув з нею всю кампанію проти поляків і большевиків. В часі боїв за Львів був комендантом львівської Цитаделі, а відтак командував куренем в Бриґаді УСС.

Після обеззброєння решток УГА поляками у травні 1920 р. попав у польський полон та був інтернований в ославленому таборі полонених в Тухолі на Помор'ї. Звідтіля втік до ЧСР та перебував у військових таборах в Ліберці та Йозефові. В тому часі покінчив у Празі започатковані перед світовою війною правничі студії та одержав ступінь доктора прав.

Перебуваючи на скитальщині у Німеччині, працював з великою посвятою

в ділянці Української Суспільної Опіки.

Відзначався великою товариською культурою і погідною вдачею та був загально люблений і шанований.

Похорон відбувся дня 15 травня 1963 у Дюссельдорфі, де Покійний жив на протязі довшого часу.

12-го березня 1963 р. помер в Калґарн, Алберта по важкій недузі

СЕМЕН ЯРЕМЧУК

кол. вояк 1 Української Дивізії УНА

Син Михайла й Еви Яремчук, Покійний народився 17 вересня 1922 р. в селі Полянка, Львівського повіту.

В січні 1941 року був вивезений на роботи до Німеччини, звідки вступив в початках 1944 р. в ряди 1-ої Української Дивізії УНА. Перебув табір полонених в Італії і був звільнений з полону в Англії 25 січня 1949 р. Ще до звільнення з табору полонених був членом Союзу Українців у Великій Британії. В 1951 р. одружився з Францес Феліціта — італійського походження.

У 1952 р. переїхав до Канади і працював спочатку в Монтреалі, опісля чотири роки в копальні вугілля в Колман, Алберта. Між цими роками був поступив до Канадійської Резервової Армії.

У 1956 р. приїхав з дружиною до Калґари, Алберта і поступив до праці в С.П.Р., та працював як карман до кінця свого життя.

Залишив сиротами малолітні доні Олю й Марійку та чотирилітнього сина Дениса. Наша Станиця Братсва кол. Вояків 1 УД УНА втратила в Покійному щирого Друга, його дружина дорогого Мужа, а троє дітей втратили доброго Батька. Покійний був членом української греко-католицької церкви, його дружина, хоч італійського походження, говорить добре українською мовою, діти ходять до української школи і також говорять батьківською мовою. Семен Яремчук був вихований як релігійно так і національно, любив свій український нарід обох віровизнань, читав багато і жертвував багато книжок до обох церковних бібліотек.

Похорон відбувся в суботу 16-го березня ц. р. Похоронну Службу відправив парох української греко-католицької церкви св. Успення в Калґари о. В. Мартиник. Проповідь і Панахиду відправив о. Малий. Під час Служби Божої і Панахиди співав хор ЛВУ і СУМ під диригентурою д-ра Ілярія Чеховського, а члени Станиці Братства тримали почесну варту з Дивізійним Прапором.

Тіло Покійного поховано на цвинтарі св. Марії м. Калґари.

В. Різник, секретар Станиці

SYNOPSIS

In the article **Military Power — Subject of Politics**, author and editor I. Kedryn, having stated that fear of an all-out nuclear war predominates in the present international situation, points out that the element of fear is an amoral factor. Moreover, the author avers that the American foreign policy planners deny that their policies are governed by fear; they are merely being cautious not to provoke a major conflict. Yet, the over-cautious approach, which is so characteristic of American foreign policy, is not conducive to the attaintment of the postulated goal as it does not diminish the danger of war. On the contrary, it intensifies that danger, because the Russian and the Chinese Communists do not comprehend the policy and see in it only evidence of weakness. Once the United States has attained a degree of superiority in the arms race, the military power

should become a subject of politics. The policy should be conducted from the position of strength: it ought to be bold and offensive, not restrainingly defensive and dependent on the aggressive initiative of Communism.

Professor Volodymyr Kubijovych, an outstanding Ukrainian scholar, currently editor-in-chief of the Ukrainian Encyclopaedias, published in Germany and Canada, presents interesting facts on **The Early Stages of Organization of the 1st Ukrainian Division.** The author was head of the Ukrainian Central Committee which was the actual Ukrainian representative body during the German occupation. Professor Kubijovych states that the only objective of the Ukrainian organizers of the Division was the formation of the nucleus of a Ukrainian army. From the German side, the idea was supported by the liberal circles of German occupational administration in Western Ukraine. The author himself had decided to support the organization of the so-called Division "Halychyna" within the framework of the German army, after Metropolitan A. Sheptytsky had declared to him that "no price should be too high for the establishment of our own military force."

In a memoir that has the earmarks of a historical document, Ivan Tsapko, former colonel in the Army of the Ukrainian National Republic, presents detailed information on the formation and the dispatching of a **Mission representing the government of the Ukrainian National Republic in the spring of 1920 to General Vrangel,** commander-in-chief of the White Russian Army then in the Crimea, for purposes of negotiating joint military operations against the Bolsheviks. The mission was successful, and General Vrangel recognized indirectly the independence of the Ukrainian State. However, the defeat of the united Polish-Ukrainian armies by the Bolsheviks in June of the same year and the subsequent retreat of the Army and the government of the Ukrainian National Republic, rendered this mutual agreement inapplicable.

The highly informative article entitled **The Organizational Scheme of the 1st Ukrainian Division UNA** by G. Tys-Krokhmaluk is an excerpt from the book of this leading military historian. The book was published in Argentina in the Spanish language.

In the article the **Problem of NATO Strategy,** F. Korduba, former officer of the 1st Ukrainian Division, now residing in Munich, comments on the recently held conference of NATO ministers in Ottawa, Canada, and on the adopted resolutions with regard to the establishment of a NATO atomic force. The author discusses the various aspects of the problem: the McMillan-Kennedy pact in Nassau, opposition of France, arguments of De Gaulle, ambitions of Western Germany, the concept of a multi-lateral atomic force, etc.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

Австралія	0:8:0	0:2:0	ЗДА	3.00 дол.	75 ц.
Австрія	60 австр. шіл.	15	Канада	3.20 дол.	80 ц.
Англія	0:6:8	0:1:8	Німеччина	6.00 н. м.	1.10 н. м.
Аргентина	80 пез.	20 пез.	Франція	10.00 фр.	2.50 фр.

